

ເຂື່ອນໄຟຟ້ານໍ້າຂອງໄຊຍະບູລີ:
ກໍາລັງເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາ
ຫານໃນຂົງເຂດແມ່ນໍ້າຂອງ

ໂດຍ Kirk Herbertson, ອົງການແມ່ນໍ້ານາໄຊ

kherbertson@internationalrivers.org

ກັນຍາ 2012

ເຂື່ອນໄຟຟ້ານ້ຳຂອງໄຊຍະບູລີ: ກຳລັງເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງ ດ້ານສະບຽງອາຫານໃນຂົງເຂດແມ່ນ້ຳຂອງ

1. ບົດສັງລວມ	3
2. ເປັນຫຍັງແມ່ນ້ຳຂອງຈຶ່ງມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ?	7
3. ບັນຫາໜ້າເປັນຫ່ວງກ່ຽວກັບຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນບ້ານຍົກຍ້າຍ ຈັດສັນແຫ່ງທຳອິດ	8
4. ໃນໄລຍະຂະບວນການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນແຫ່ງນີ້ຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງ ອາຫານຄືແນວໃດແດ່	14
5. ຜົນກະທົບທັບຊ້ອນຈາກເຂື່ອນໄຟຟ້ານ້ຳຂອງສືບເອັດແຫ່ງ	17
6. ບາດກ້າວໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປ	19

ບົດຊ້ອນທ້າຍ 1: ບົດສັງລວມກ່ຽວກັບບັນຫາໃນບ້ານທີ່ໄດ້ຢ້ຽມຢາມ 28

ບົດຊ້ອນທ້າຍ 2: ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນບ້ານໃນເຂດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນນ້ຳຂອງໄຊຍະບູລີດຳເນີນໄປໂດຍສອດ
ຄ່ອງຕາມລະບຽບກົດໝາຍຂອງລາວບໍ່? 30

ບົດຊ້ອນທ້າຍ 3: ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນບ້ານໃນເຂດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຊຍະບູລີໄດ້ດຳເນີນໄປຕາມມາດຖານ
ຂອງທະນາຄານໂລກບໍ່? 34

ບົດຊ້ອນທ້າຍ 4: ບັນຫາຜົນກະທົບຈາກເຂື່ອນທີ່ຝ່າຍຫວຽດນາມ ແລະ ກຳປູເຈຍມີນັ້ນໄດ້ຮັບການ
ແກ້ໄຂແລ້ວ ຫຼືຍັງ? 40

ກິດຈະກຳການກໍ່ສ້າງໃນເຂດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ, ມິຖຸນາ 2012

1. ບົດສັງລວມ

ຂໍ້ຂັດແຍ່ງກ່ຽວກັບນໍ້າໄດ້ປະກົດເປັນບັນຫາພື້ນເດັ່ນຂຶ້ນມາໃນຂົງເຂດອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ພາຍຫຼັງທີ່ມີການສະເໜີສ້າງເຂື່ອນໄຟຟ້າພະລັງງານນໍ້າຂອງທີ່ມີຄວາມແຮງຂະໜາດ 1,285 ເມກາວັດ ໃນແມ່ນໍ້າຂອງແຂວງໄຊຍະບູລີຂອງລາວ¹ ຊຶ່ງເປັນເຂື່ອນແຫ່ງທຳອິດໃນຈຳນວນ 11 ແຫ່ງທີ່ມີແຜນການກໍ່ສ້າງໃນສາຍແມ່ນໍ້າຂອງ. ໂຄງການແຫ່ງນີ້ຍັງເປັນໂຄງການແຫ່ງທຳອິດທີ່ດຳເນີນໄປພາຍໃຕ້ຂະບວນການຕັດສິນໃຈຮ່ວມຂອງສີ່ປະເທດພາຄີໃນຄະນະກຳມາທິການແມ່ນໍ້າຂອງ - ກຳປູເຈຍ, ລາວ, ໄທ ແລະ ຫວຽດນາມ ຊຶ່ງ ຂະບວນການຕັດສິນໃຈຮ່ວມຂອງສີ່ປະເທດເຫຼົ່ານີ້ເປັນໄປດ້ວຍບັນຍາກາດທີ່ບໍ່ລາບລື່ນ ແລະ ກົມກືນກັນດີເທົ່າທີ່ຄວນ. ໃນປີ 2010, ລັດຖະບານລາວໄດ້ສະເໜີກໍ່ສ້າງເຂື່ອນແມ່ນໍ້າຂອງໄຊຍະບູລີ ເພື່ອຜະລິດພະລັງງານໄຟຟ້າ ຂາຍສົ່ງໃຫ້ແກ່ປະເທດໄທ, ແຕ່ໃນນັ້ນ ຝ່າຍກຳປູເຈຍ ແລະ ຫວຽດນາມບໍ່ເຫັນດີເຫັນພ້ອມນຳໂດຍໄດ້ຍົກໃຫ້ເຫັນບັນຫາຜົນກະທົບບໍ່ດີຈາກເຂື່ອນທີ່ຈະມີຕໍ່ເຂດນໍ້າລຸ່ມເຂື່ອນ. ຕໍ່ມາໃນເດືອນເມສາ 2011, ລັດຖະບານທັງສີ່ປະເທດກໍ່ໄດ້ພົບປະ ແລະ ປຶກສາຫາລືກັນກ່ຽວກັບໂຄງການ, ແຕ່ກໍ່ບໍ່ສາມາດຕົກລົງກັນໄດ້ ຈຶ່ງໄດ້ນຳເອົາບັນຫານີ້ໄປເຈລະຈາ ແລະ ຕັດສິນໃຈຮ່ວມກັນໃນລະດັບລັດຖະມົນຕີ. ໃນຂະນະທີ່ການເຈລະຈາຂອງສີ່ປະເທດກ່ຽວກັບການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນແຫ່ງນີ້ ກຳລັງດຳເນີນໄປຢູ່ນັ້ນ, ທາງຝ່າຍລາວ ຊ້ຳພັດເລີ່ມລົງມືກໍ່ສ້າງເສັ້ນທາງ ແລະ ຄ້າຍພັກກຳມະກອນໃນເຂດກໍ່ສ້າງໂດຍອ້າງວ່າກິດຈະກຳເຫຼົ່ານີ້ເປັນພຽງ ແຕ່ວຽກກະກຽມໃນຂັ້ນຕົ້ນເທົ່ານັ້ນ. ຈາກນັ້ນ, ໃນເດືອນທັນວາ 2011, ລັດຖະມົນຕີຂອງສີ່ປະເທດກໍ່ໄດ້ພົບປະ ແລະ ຕົກລົງກັນດຳເນີນການສຶກສາຜົນກະທົບຈາກເຂື່ອນ 11 ແຫ່ງທີ່ສະເໜີກໍ່ສ້າງໃນແມ່ນໍ້າຂອງຕໍ່ໄປອີກ ຊຶ່ງໃນນັ້ນກໍ່ແມ່ນລວມທັງເຂື່ອນ ໄຊຍະບູລີນຳ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ດີ, ໃນລະຫວ່າງເດືອນມັງກອນ ແລະ ມິຖຸນາ 2012 ແລ້ວນີ້, ລັດຖະບານລາວໄດ້ຂະຫຍາຍກິດຈະກຳກໍ່ສ້າງ ຊຶ່ງໃນນັ້ນກໍ່ແມ່ນລວມມີກິດຈະກຳຂຸດແມ່ນໍ້າ, ການຍົກຍ້າຍບ້ານປະຊາຊົນ, ການສ້າງຄູກັນນໍ້າ ແລະ ໂຄງສ້າງອື່ນໆໃນເຂດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຊຍະບູລີອອກໄປໂດຍພາລາການ ແລະ ບໍ່ໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ລັດຖະບານປະເທດຮ່ວມພາຄີໃນຄະນະກຳມາທິການແມ່ນໍ້າຂອງຊາບແຕ່ປະການໃດເລີຍ².

ໃນເວລາອົງການແມ່ນໍ້ານາໆຊາດເປີດເຜີຍຂ່າວການສຳຫຼວດໃນເດືອນມິຖຸນາວ່າການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນແມ່ນໍ້າລັງດຳເນີນໄປກະຕືຢູ່ນັ້ນ, ລັດຖະບານລາວຊ້ຳພັດເລີ່ມໂຄສະນາເຜີຍແຜ່ຂ່າວຜ່ານສື່ໜັງສືພິມວຽງຈັນທາຍມໍ່ວ່າການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນ

¹ ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບຄວາມເປັນມາຂອງເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ທີ່ເວັບຊາຍ໌ ອົງການແມ່ນໍ້ານາໆຊາດ' website, <http://www.internationalrivers.org/campaigns/xayaburi-dam>.

² ຂໍ້ມູນລາຍລະອຽດກ່ຽວກັບສະຖານະພາບປະຈຸບັນຂອງວຽກງານກໍ່ສ້າງ ແມ່ນສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ທີ່: <http://www.internationalrivers.org/blogs/267/how-the-next-12-months-of-xayaburi-dam-construction-will-affect-the-mekong-river>.

ແຫ່ງນີ້³. ຈະນຳມາຊຶ່ງຜົນປະໂຫຍດອັນໃຫຍ່ຫຼວງແກ່ປະຊາຊົນ ແລະ ປະເທດຊາດໂດຍເອີ້ນໂຄງການນີ້ວ່າໂຄງການເຂື່ອນ ທັນສະໄໝ ແລະ ສາມາດເປັນເສັ້ນທາງຜ່ານຂອງວັດຖຸ ແລະ ສິ່ງຕ່າງໆໄດ້ດີທີ່ສຸດເທົ່າທີ່ເຄີຍມີມາໃນປະຫວັດຂອງການກໍ່ ສ້າງເຂື່ອນ⁴. ແລະ ຍັງໄດ້ໂຄສະນາວ່າ ການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນແຫ່ງນີ້ຈະບໍ່ສ້າງຜົນກະທົບບໍ່ດີໃຫ້ແກ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ໃນເຂດລຸ່ມເຂື່ອນແຕ່ຢ່າງໃດ. ເຖິງວ່າລັດຖະບານທັງສີ່ປະເທດຮ່ວມພາຄີໃນຄະນະກຳມາທິການແມ່ນ້ຳຂອງບໍ່ໄດ້ບັນລຸຂໍ້ຕົກ ລົງ ແລະ ການຕັດສິນໃຈໃດໆຮ່ວມກັນກໍ່ຕາມ, ແຕ່ລັດຖະບານລາວຝ່າຍດຽວ ກໍ່ໄດ້ປະກາດກ້າວໂດຍລຳພັງໃນເດືອນກັນຍາ 2012 ວ່າການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນແຫ່ງນີ້ແມ່ນຈະໄດ້ດຳເນີນການຕໍ່ໄປ⁵. ສ່ວນຝ່າຍລັດຖະບານໄທຊ້ຳພັດຫຼັບຫຼັບຕາເຮັດຫຸໜວກ ກິນຟານຢູ່ຕະຫຼອດໄລຍະທີ່ມີການເຈລະຈາກັນຂອງປະເທດຄູ່ພາຄີດັ່ງກ່າວກ່ຽວກັບການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນແຫ່ງນີ້ ເຖິງແມ່ນວ່າຕົນ ເອງຈະມີຄຳໝັ້ນສັນຍາຈັດຊື້ພະລັງງານໄຟຟ້າເຖິງ 95% ໃນຈຳນວນພະລັງງານທັງໝົດທີ່ຜະລິດຈາກເຂື່ອນແຫ່ງນີ້ ແລະ ລວມທັງການມີບົດບາດສຳຄັນຂອງບໍລິສັດໄທໃນການພັດທະນາແລະໃຫ້ທຶນແກ່ການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນກໍ່ຕາມ. ສ່ວນລັດຖະບານ ກຳປູເຈຍ ແລະ ຫວຽດນາມກໍ່ຍັງຄົງສືບຕໍ່ຍືນຍັນວ່າການສຶກສາຜົນກະທົບທີ່ຈະເກີດຈາກເຂື່ອນແຫ່ງນີ້ເປັນສິ່ງຈຳເປັນຈະຕ້ອງ ໃຫ້ມີອີກຕໍ່ໄປ.

ຂໍ້ຂັດແຍ່ງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນເນັ້ນເຖິງຜົນກະທົບທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນຈາກເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ ແລະ ເຂື່ອນແຫ່ງອື່ນໆທີ່ຈະກໍ່ສ້າງໃສ່ແມ່ ນ້ຳຂອງຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ.⁶ ເປັນທີ່ຊາບກັນດີແລ້ວວ່າ ປະຊາຊົນຫຼາຍກວ່າຫົກສິບລ້ານຄົນໄດ້ອາໄສຢູ່ໃນ ເຂດອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງຕອນລຸ່ມ ຊຶ່ງໃນນັ້ນປະຊາຊົນເຖິງ 80% ແມ່ນອາໄສອາຫານ ແລະ ການດາລົງຊີວິດຂອງຕົນຈາກລະບົບ ແມ່ນ້ຳ.⁷ ນັກວິທະຍາສາດໄດ້ສະຫຼຸບເອົາໄວ້ວ່າໂຄງການນີ້ ຈະສ້າງຄວາມເສຍຫາຍໃຫ້ແກ່ການປະມົງ, ຈະປົດກັ້ນການໄຫຼ ຂອງຕະກອນ ແລະ ທາດອາຫານບຳລຸງພຶດ ແລະ ສັດໃນເຂດລຸ່ມເຂື່ອນ. ນອກຈາກນັ້ນ, ກໍ່ຍັງຈະເຮັດໃຫ້ເກີດໄພນ້ຳຖ້ວມ ບ້ານເຮືອນ ແລະ ທີ່ດິນກະສິກຳຂອງປະຊາຊົນນັບຫຼາຍຮ້ອຍພັນຄົນ. ຖ້າຫາກວ່າເຂື່ອນນ້ຳຂອງຈານວນ 11 ແຫ່ງໄດ້ຖືກສ້າງ ແລະ ພັດທະນາຂຶ້ນມາກໍ່ຈະພາໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບແກ່ຊີວິດ ແລະ ຊັບສິນຂອງປະຊາຊົນແບບທະວີຄຸນຫຼາຍເທົ່າຕົວ. ແຜນ ຍຸດທະສາດການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມຂອງອົງການແມ່ນ້ຳຂອງປີ 2010 ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນຢ່າງຈະແຈ້ງເຖິງບັນຫາຜົນກະທົບ ຮ້າຍແຮງທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນຈາກເຂື່ອນນ້ຳຂອງ 11 ແຫ່ງຕໍ່ການປະມົງ ແລະ ການກະສິກຳໃນເຂດອ່າງແມ່ນ້ຳຂອງ.⁸

³ ສ່ວນບົດສະຫຼຸບສັງລວມ ກ່ຽວກັບ ເຫດການທີ່ເກີດຂຶ້ນກ່ຽວກັບການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນແຫ່ງນີ້ໃນເດືອນມິຖຸນາ ແລະ ກໍລະກົດ ສາມາດເຂົ້າເບິ່ງໄດ້ທີ່: <http://www.internationalrivers.org/blogs/267/testing-the-waters-laos-pushes-xayaburi-dam-to-critical-point>.⁵ ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ, “ລາວ ຊີ້ແຈງການພັດທະນາເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ,” *Vientiane Times*, 6 September 2012.

⁴ ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ, “ເຂື່ອນຄືພອນທຳມະຊາດທີ່ໃຫ້ໄວ້ແກ່ລາວ,” *Vientiane Times*, 20 August 2012. ⁵ ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ, ລາວ ຊີ້ແຈງການພັດທະນາເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ,” *Vientiane Times*, 6 September 2012.

⁵ ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ, ລາວ ຊີ້ແຈງການພັດທະນາເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ,” *Vientiane Times*, 6 September 2012.

⁶ ທີ່ກອງປະຊຸມສຸດຍອດອົງການອາຫານໂລກໃນປີ 1996, ປະຊາຄົມໂລກ ໄດ້ນິຍາມເອົາໄວ້ວ່າການມີຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານ ສະ ບຽງອາຫານໝາຍເຖິງ “ປະຊາ ຊົນ ທັງໝົດມີອາຫານ ພຽງພໍ, ປອດໄພຖືກຫຼັກອາານາໄມ, ມີທາດບາລຸງສຸຂະພາບໃຫ້ ມີຊີ ວິດແຈ່ມໄສ. ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານ ສະ ບຽງອາຫານ ປະ ກອບດ້ວຍສາມປັດ ໃຈຫຼັກຄື: (1) ການມີອາຫານ. ມີປະລິ ມານອາ ຫານພຽງພໍ ແລະ ສະໝໍ່າສະເໝີ; (2) ໂອກາດໃນການເຂົ້າເຖິງອາຫານ. ມີຊັບພະຍາກອນ ພຽງພໍເພື່ອໃຫ້ໄດ້ມາອາ ຫານ ທີ່ມີທາດບາລຸງຮ່າງກາຍ; ແລະ (3) ການນຳໃຊ້ ອາ ຫານ ຫຼື ການບໍລິໂພກອາຫານ. ນຳໃຊ້ ຫຼື ບໍລິໂພກໃຫ້ເໝາະສົມໂດຍ ອີງຕາມຄວາມຮູ້ພື້ນຖານດ້ານໂພ ຊະນາການ ແລະ ການຮັກສາບຳລຸງ. ນອກຈາກນັ້ນກໍ່ຍັງຕ້ອງມີນ້ຳດື່ມ ແລະ ມີ ຫຼັກອາ ນາໂພພຽງພໍ. ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມສາມາດ ເບິ່ງໄດ້ຕາມເວັບໄຊຍີ່: <http://www.who.int/trade/glossary/story028/en>.

⁷ WWF, “ເຂື່ອນນ້ຳຂອງສາມາດປຸ້ນສະດົມແຫຼ່ງອາຫານບຳລຸງຮ່າງກາຍສຳຄັນໂດຍບໍ່ສາມາດຄະນານັບໄດ້ໄປຈາກຄົນເຮົາ, 27 ສິງຫາ 2012, <http://cambodia.panda.org/?206032/Mekong-dams-could-rob-millions-of-their-primary-protein-source>.

⁸ ສູນນາງາຊາດເພື່ອການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ 2010, ແຜນຍຸດທະສາດການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມພະລັງງານນ້ຳໃນສາຍແມ່ນ້ຳຂອງ (ກະກຽມໂດຍ ຄະນະ ກຳມາທິການແມ່ນ້ຳຂອງ),

ເຂື່ອນຍັງຈະເຮັດໃຫ້ເກີດໄພນ້ຳຖ້ວມຮົ່ວສວນແຄມຝັ່ງນ້ຳຂອງຕອນລຸ່ມຂອງປະຊາຊົນເຖິງ 54% ຂອງເນື້ອທີ່ທັງໝົດທີ່ມີ, ຊຶ່ງ ໃນນັ້ນປະຊາຊົນສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຊາວນາທຳການຜະລິດກະສິກຳແບບພໍພຽງແຕ່ກຸ້ມກິນ. ຄຽງຄູ່ກັນນັ້ນ, ປະຊາຊົນອີກຫຼາຍກວ່າ 106,000 ຄົນຈະສູນເສຍເຮືອນຊານບ້ານຊ່ອງຂອງຕົນ ແລະ ຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ຍົກຍ້າຍຖິ່ນຖານໄປອາໄສຢູ່ບ່ອນ

ໃໝ່.⁹ ທາດອາຫານບຳລຸງ ແລະ ຕະກອນກໍ່ຈະຖືກປົດກັ້ນ ບໍ່ໃຫ້ສາມາດໄຫຼໄປສູ່ເຂດສາມຫຼ່ຽມແມ່ນ້ຳຂອງຕອນລຸ່ມໄດ້ອີກ ຊຶ່ງ ເຂດດັ່ງກ່າວນີ້ ເປັນເຂດການຜະລິດກະສິກຳ ທີ່ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນທີ່ສຸດແຫ່ງໜຶ່ງໃນໂລກ. ນອກຈາກນີ້, ເຂື່ອນກໍ່ຍັງຈະປົດກັ້ນ ເສັ້ນທາງເດີນຂອງປາ ແລະ ກໍ່ໃຫ້ເກີດການປ່ຽນແປງຕໍ່ທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງສັດ ແລະ ພືດພັນທຳມະຊາດ ຊຶ່ງບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ຈະເປັນຜົນກະທົບຮ້າຍແຮງ ຕໍ່ການປະມົງນອກທະເລທີ່ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນທີ່ສຸດຂອງໂລກ. ພຽງແຕ່ໄລຍະຕົ້ນໆ ຂອງການກໍ່ສ້າງໃນເຂດເຂື່ອນໄຊຍະບູລີແຫ່ງນີ້ ກໍ່ຍັງມີປະກົດການໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານຂຶ້ນມາໃຫ້ເຫັນແລ້ວ. ໃນ

ໄລຍະວັນທີ 14-18 ມິຖຸນາ 2012 ທີ່ຜ່ານມາ, ເຈົ້າໜ້າທີ່ອົງການແມ່ນ້ຳນາໆຊາດໄດ້ເດີນທາງໄປພື້ນທີ່ເຂດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນ ໃນປະເທດລາວ ແລະ ໄດ້ສຳພາດປະຊາຊົນຈາກ 77 ຄົວເຮືອນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນ 15 ບ້ານທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ (ເບິ່ງບົດຊ້ອນທ້າຍ 1).¹⁰ ໃນນັ້ນມີໜຶ່ງບ້ານແມ່ນໄດ້ຖືກຍົກຍ້າຍອອກຈາກເຂດກໍ່ສ້າງໄປອາໄສຢູ່ບ່ອນໃໝ່ແລ້ວ. ແນ່ນອນວ່າພາຍໃນບໍ່ເທົ່າໃດປີຕໍ່ໜ້ານີ້ກໍ່ຈະມີປະຊາຊົນຈຳນວນບໍ່ຕໍ່າກວ່າ 2,100 ຄົນຈະໄດ້ຖືກຍົກຍ້າຍຈາກບ້ານຂອງຕົນເອງຄືກັນ. ຖ້າວ່າການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນຫາກສຳເລັດ ແລະ ເຂດກັກເກັບນ້ຳຂອງເຂື່ອນຖືກເກັບນ້ຳໃຫ້ເຕັມພຽງພໍເມື່ອໃດ,¹¹ ຄາດວ່າເນື້ອທີ່ທຳການຜະລິດກະສິກຳຂອງປະຊາຊົນຫຼາຍກວ່າ 200,000 ຄົນຈະຖືກນ້ຳຖ້ວມແລະການຈັບປາທຳມະຊາດຂອງເຂົາເຈົ້າກໍ່ຈະຫຼຸດໜ້ອຍລົງຢ່າງແນ່ນອນ. ນັກພັດທະນາໂຄງການເຂື່ອນ ຊຶ່ງໃນນັ້ນກໍ່ແມ່ນລວມ ທັງບໍລິສັດ ຈ. ການຈາງ (Ch. Karnchang) ຂອງໄທ ແລະ ລັດຖະບານລາວ ໄດ້ໃຫ້ຄຳໝັ້ນສັນຍາເອົາໄວ້ວ່າ ຈະປຸກສ້າງເຮືອນຢູ່ ແລະ ຈັດສັນທີ່ຢູ່ອາໄສແຫ່ງໃໝ່ໃຫ້ແກ່ຊາວບ້ານຈຳນວນໜຶ່ງ, ຈະໃຊ້ຄ່າຊົດເຊີຍແກ່ປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ໄດ້ສູນເສຍດິນໄມ້ ແລະ ຮົ່ວສວນຂອງຕົນ, ແລະ ທັງຈະສະໜອງການຝຶກອົບຮົມດ້ານວຽກງານໃໝ່ໃຫ້ແກ່ເຂົາເຈົ້າ.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ດັ່ງທີ່ບົດລາຍງານສະບັບນີ້ສະເໜີໃຫ້ເຫັນກໍ່ຄື ຄຳໝັ້ນສັນຍາກໍ່ຄືຄວາມພະຍາຍາມແກ້ໄຂບັນຫາໃຫ້ແກ່ຊາວບ້ານຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ທີ່ລັດຖະບານລາວ ແລະ ບໍລິສັດພັດທະນາໂຄງການຂອງໄທໃຫ້ໄວ້ນັ້ນບໍ່ໄດ້ຖືກປະຕິບັດຢ່າງເໝາະສົມ ແລະ ພຽງພໍແຕ່ຢ່າງໃດ. ໃນປະຈຸບັນນີ້, ບັນຫາການຂາດແຄນອາຫານກຳລັງເກີດຂຶ້ນ ຢູ່ໃກ້ກັບເຂດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ ຍ້ອນວ່າຊຸມຊົນໃນເຂດໃກ້ຄຽງນັ້ນໄດ້ສູນເສຍໂອກາດໃນການເຂົ້າໄປທຳມາຫາກິນໃນແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນ ແມ່ນ້ຳຂອງທີ່ເຂົາເຈົ້າເຄີຍໄດ້ອາໄສດຳລົງຊີວິດມາໃນເມື່ອກ່ອນ. ບັນຫາທີ່ໄດ້ພົບເຫັນລະບຸໄວ້ໃນບົດລາຍງານສະບັບລວມມີ:

<http://www.mrcmekong.org/assets/Publications/Consultations/SEA-Hydropower/SEA-Main-Final-Report.pdf>
 [ຕໍ່ໄປນີ້ເອີ້ນວ່າ ແຜນຍຸດທະສາດການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມຂອງຄະນະກຳມາທິການແມ່ນ້ຳຂອງ].
⁹ ແຜນຍຸດທະສາດການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມຂອງຄະນະກຳມາທິການແມ່ນ້ຳຂອງ, ໜ້າ 18.
¹⁰ ກັບທີ່ 1 ໄດ້ບັນຈຸຊື່ບ້ານທີ່ພວກເຮົາໄດ້ໄປຢ້ຽມຢາມ, ແລະ ບົດຊ້ອນທ້າຍທີ 1 ເປັນບົດສັງລວມບັນຫາຕ່າງໆທີ່ຊາວບ້ານໄດ້ສະເໜີໃຫ້ເຫັນໃນແຕ່ລະບ້ານ.
¹¹ ເຂດກັກເກັບນ້ຳເຂື່ອນແມ່ນພື້ນທີ່ສ່ວນໜຶ່ງຂອງເຂດເໜືອເຂື່ອນ ຊຶ່ງເປັນເຂດທີ່ໂຄງການຈະໄດ້ກັກເກັບນ້ຳໄວ້ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ໄຫຼຕາມປົກກະຕິທຳມະຊາດຂອງມັນ. ເຂື່ອນນ້ຳຂອງໄຊຍະບູລີຈະກັກເກັບນ້ຳໄວ້ໃນຊ່ວງໄລຍະ 5 ວັນຂຶ້ນເມື່ອ, ແຕ່ນັກພັດທະນາເຂື່ອນກໍ່ຍັງເອີ້ນກັນວ່າ ເຂື່ອນໄຟຟ້າ ທີ່ດຳເນີນງານດ້ວຍກະແສນ້ຳໄຫຼ ແລະ ກັກເກັບນ້ຳໄວ້ໃນໄລຍະສັ້ນ".

ກິດຈະກຳຍົກຍ້າຍຈັດສັນທີ່ຢູ່ອາໄສຂອງເຂດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ ໄດ້ລະເມີດກົດໝາຍລາວ. ເປັນທີ່ຊາບແລ້ວວ່າ, ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນບ້ານແຫ່ງທຳອິດອອກຈາກເຂດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ ໄດ້ມີຂຶ້ນໃນເດືອນມັງກອນ 2012 ແລະ ມາຈົນຮອດດຽວນີ້ກໍຍັງເຫັນວ່າ ວິຖີການດຳລົງຊີວິດຂອງປະຊາຊົນຫຼາຍຄົນທີ່ໄດ້ຖືກຍົກຍ້າຍໄປນັ້ນຍັງບໍ່ໄດ້ຮັບການຟື້ນຟູໃຫ້ກັບສຸ່ສະພາບປົກກະຕິໄດ້ ແລະ ໃນປີ 2013 ຫຼື 2014 ຕໍ່ໜ້ານີ້ຄາດວ່າມີອີກເຈັດບ້ານຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໃນທ່ານອງດຽວກັນ, ໃນນັ້ນມີຫ້າບ້ານຈະໄດ້ຍົກຍ້າຍໄປປະສົມຢູ່ກັບສອງບ້ານເກົ່າທີ່ເປັນບ້ານຂາດແຄນເນື້ອທີ່ດິນມາຢູ່ແລ້ວ. ປະຊາຊົນຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບບໍ່ໄດ້ຮັບການຊົດເຊີຍຕໍ່ການສູນເສຍດ້ານການປະມົງ, ການຫ່ອນ-ເຂີງຄຳໃນນ້ຳຂອງ ແລະ ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນໆ ຕາມທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນກົດໝາຍຂອງລາວແຕ່ຢ່າງໃດ. ສະຫຼຸບແລ້ວ, ບໍລິສັດກໍ່ສ້າງ ແລະ ພັດທະນາເຂື່ອນ ຈ. ການຈາງ (Ch. Karnchang) ຂອງໄທໄດ້ລະເມີດມາດຖານທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນດາລັດວ່າດ້ວຍການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ແລະ ການຊົດເຊີຍ ສະບັບປີ 2005 ຢ່າງໜ້ອຍ 22 ຂໍ້ ແລະ ສ່ວນມາດຖານອີກຈຳນວນ 8 ຂໍ້ທີ່ເຫຼືອນັ້ນກໍພຽງແຕ່ບັນລຸໄດ້ສ່ວນໃດສ່ວນໜຶ່ງເທົ່ານັ້ນ (ກະລຸນາເບິ່ງບົດຊ້ອນທ້າຍ 2). ນອກຈາກນັ້ນ, ລັດຖະບານລາວຍັງໄດ້ໃຫ້ຄຳໝັ້ນສັນຍາວ່າ ຈະປະຕິບັດຕາມມາດຖານຂອງທະນາຄານໂລກວ່າດ້ວຍການຍົກຍ້າຍຈັດສັນປະຊາຊົນ,¹² ແຕ່ຖ້າເບິ່ງໃຫ້ເລິກເຊິ່ງແລ້ວ ຈິ່ງເຫັນວ່າລັດຖະບານລາວຍັງລະເມີດມາດຖານຂອງທະນາຄານໂລກ¹² ຫຼາຍດ້ານ (ກະລຸນາເບິ່ງບົດຊ້ອນທ້າຍທີ 3).

ລາວຍັງບໍ່ບັນລຸຄຳໝັ້ນສັນຍາຂອງຕົນຕໍ່ການສຶກສາຜົນກະທົບຂວ້າມຊາຍແດນຈາກໂຄງການ: ເປັນທີ່ຊາບກັນດີແລ້ວວ່າ ຜົນກະທົບຂອງເຂື່ອນຈະແພ່ຂະຫຍາຍວົງກວ້າງໄປເຖິງປະເທດໄທ, ກຳປູເຈຍ ແລະ ຫວຽດນາມ. ທັງສອງປະເທດກຳປູເຈຍ ແລະ ຫວຽດນາມໄດ້ສະເໜີໃຫ້ດຳເນີນການສຶກສາກ່ຽວກັບຜົນກະທົບຂອງເຂື່ອນເພີ່ມເຕີມອີກກ່ອນທີ່ຈະມີການຕັດສິນໃຈດຳເນີນການກໍ່ສ້າງ. ເພື່ອຕອບສະໜອງຕໍ່ຄຳສະເໜີດັ່ງກ່າວນີ້, ມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ລັດຖະບານລາວ ຕ້ອງເຄົາລົບນັບຖືລະບຽບການທີ່ໄດ້ກຳນົດໄວ້ໃນຂໍ້ຕົກລົງແມ່ນ້ຳຂອງສະບັບປີ 1995 ແລະ ກົດໝາຍລະຫວ່າງປະເທດ. ແຕ່ທັງນີ້ທັງນັ້ນ ລັດຖະບານລາວ ກໍບໍ່ໄດ້ປະຕິບັດຕາມສັນຍາຂອງຕົນເອງທີ່ໄດ້ໃຫ້ໄວ້ (ກະລຸນາເບິ່ງບົດຊ້ອນທ້າຍ 4). ແທນທີ່ຈະປະຕິບັດສັນຍາຂອງຕົນ, ລັດຖະບານລາວ ຊ້ຳພັດໄປຍຶດຖືເອົາຜົນການສຶກສາຂໍ້ມູນ ແລະ ສະຖິຕິຈາກເອກະສານທີ່ມີຢູ່ຂອງທີ່ປຶກສາ ໂດຍບໍ່ໄດ້ດຳເນີນການປະເມີນຜົນກະທົບທີ່ຈະແພ່ຂະຫຍາຍໄປຍັງປະເທດເພື່ອນບ້ານອ້ອມຂ້າງຂອງຕົນແຕ່ຢ່າງໃດ¹³

ນັກພັດທະນາໂຄງການບໍ່ໄດ້ຈັດສັນເວລາໃຫ້ພຽງພໍເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາຄວາມບໍ່ໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານທີ່ເກີດຈາກຜົນກະທົບຂອງເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ. ເຖິງວ່າຈະມີບັນຫາຂີ້ຂັດແຍ່ງເກີດຂຶ້ນກໍຕາມ, ການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນກໍຍັງຄົງດຳເນີນຕໍ່ໄປຕາມກຳນົດເວລາ. ນັກພັດທະນາໂຄງການວາງແຜນຍົກຍ້າຍອີກຫ້າບ້ານພາຍໃນປີໜ້າ ແລະ ວາງແຜນສຳເລັດການກໍ່ສ້າງປະຕູນ້ຳຊົ່ວຄາວເພື່ອລະບາຍນ້ຳອອກຈາກເຂດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນພາຍໃນເດືອນພຶດສະພາ 2013.¹⁴ ທີ່ຈະມາເຖິງນີ້, ¹⁴ ວຽກງານກໍ່ສ້າງເຫຼົ່ານີ້ຈະສົ່ງຜົນກະທົບໃນທາງລົບແກ່ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ.

ຍັງບໍ່ທັນມີວິທີການແກ້ໄຂໃດໆເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບຈາກເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ.

ນັກພັດທະນາໂຄງການເຂື່ອນຍັງບໍ່ໄດ້ທຳການສຶກສາເຖິງຄວາມສ່ຽງທີ່ອາດຈະເປັນຜົນກະທົບຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານຢ່າງແທ້ຈິງ, ແຕ່ຊ້ຳພັດໄປຮັບປະກັນເອົາໄວ້ວ່າ ມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທີ່ນັກພັດທະນາໄດ້ນຳສະເໜີໄປນັ້ນ

¹² ໃນລະຫວ່າງວັນທີ 16-17 ກໍລະກົດ 2012 ທີ່ຜ່ານມາແລ້ວນີ້, ທ່ານ ວິຣະພິນ ວິຣະວົງ ລັດຖະມົນຕີຊ່ວຍກະຊວງພະລັງງານ ແລະ ບໍ່ແຮ່ ຂອງລາວ ໄດ້ຖະແຫຼງຕໍ່ຄະນະຜູ້ແທນນັກການທູດທີ່ທຳການຢ້ຽມຍາມລາວວ່າ ລັດຖະບານຂອງຕົນຈະນຳເອົາ ມາດຖານການຍົກຍ້າຍຈັດສັນຂອງທະນາຄານໂລກໄປປະຕິບັດໃນໂຄງ ການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ.

¹³ ກະລຸນາເບິ່ງຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບການວິໄຈຂອງ Pyry ແລະ ການສຶກສາຂອງ CNR ທີ່: <http://www.internationalrivers.org/blogs/267/p%C3%B6ry-responds-on-its-role-in-the-xayaburi-dam>.

¹⁴ “ ຄູ່ກັນນ້ຳ ຫຼື ເຂື່ອນປ່ຽນເສັ້ນທາງໄຫຼຂອງນ້ຳ” ແມ່ນໂຄງສ້າງຊົ່ວຄາວທີ່ສ້າງຂຶ້ນມາເພື່ອປ່ຽນທິດທາງໄຫຼຂອງແມ່ນ້ຳຈາກເຂດກໍ່ສ້າງ ເພື່ອໃຫ້ມີຂໍ້ສະດວກໃນການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນຖາວອນ.

ຈະສາມາດນໍາໃຊ້ໄດ້ດີ.¹⁵ ແຕ່ໃນທາງກົງກັນຂ້າມ, ນັກວິທະຍາສາດປະຈໍາກອງເລຂາຄະນະກໍາມາທິການແມ່ນໍ້າຂອງ, ສູນນາງຊາດເພື່ອການຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ, ແລະ ອົງການ WWF ໄດ້ສະຫຼຸບໃຫ້ເຫັນແລ້ວວ່າ ໃນເວລານີ້ຍັງບໍ່ປະກົດເຫັນມາດຕະການແກ້ໄຂບັນຫາເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ ຈາກໂຄງການເຂື່ອນເພື່ອຮອງຮັບດ້ານສະບຽງອາຫານທີ່ຈະສູນເສຍໄປຈາກການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນແມ່ນໍ້າຂອງ.

ຄວນຢຸດຕິກິດຈະການການກໍ່ສ້າງທັງໝົດ ແລະ ການຍົກຍ້າຍປະຊາຊົນໂດຍທັນທີ

ແມ່ນແຕ່ໃນໄລຍະຕົ້ນໆຂອງການກໍ່ສ້າງ, ເຂື່ອນໄຊຍະບູລີກໍ່ສະແດງອອກໃຫ້ເຫັນໂດຍທັນທີເຖິງບັນຫາສິ່ງທ້າທາຍກ່ຽວກັບຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນຈາກການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນຂະໜາດໃຫຍ່ໃນແມ່ນໍ້າຂອງຕອນລຸ່ມ. ຍ້ອນເຫັນໄດ້ບັນຫາຄວາມສ່ຽງທີ່ຕິດພັນກັບການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນຄືແນວນີ້, ຈຶ່ງມີຄວາມຈໍາເປັນທີ່ຜູ້ກໍ່ສ້າງເຂື່ອນທຸກຝ່າຍຈະຕ້ອງຢຸດຕິກິດຈະກໍາການຍົກຍ້າຍທຸກຢ່າງ ແລະ ເລື່ອນການກໍ່ສ້າງອອກໄປໂດຍດ່ວນ ແລ້ວ ຫັນມາຈັດສັນເວລາໃຫ້ພຽງພໍເພື່ອດໍາເນີນການສຶກສາຜົນກະທົບຂອງເຂື່ອນໃຫ້ເລິກເຊິ່ງ. ວິທີທາງດັ່ງກ່າວນີ້ເປັນວິທີທາງດຽວເທົ່ານັ້ນທີ່ລັດຖະບານປະເທດຄູ່ພາຄີໃນຄະນະກໍາມາທິການແມ່ນໍ້າຂອງທັງສີ່ປະເທດຈະສາມາດດໍາເນີນການແກ້ໄຂບັນຫາຮ່ວມກັນໄດ້.

2. ເປັນຫຍັງແມ່ນໍ້າຂອງຈຶ່ງມີຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ?

ແມ່ນໍ້າຂອງເປັນແຫຼ່ງສະໜອງຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານສໍາຄັນທີ່ສຸດໃນຂົງເຂດອາຊີອາຄະເນທີ່ບໍ່ສາມາດຫາສິ່ງໃດມາທົດແທນໄດ້. ອີງຕາມແຜນຍຸດທະສາດການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມຂອງຄະນະກໍາມາທິການແມ່ນໍ້າຂອງປີ 2010 ໃຫ້ຮູ້ວ່າແມ່ນໍ້າຂອງເປັນແຫຼ່ງສະໜອງປາ, ທີ່ດິນປູກຝັງອັນອຸດົມສົມບູນ ແລະ ລາຍໄດ້ໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນຂົງເຂດນີ້ຫຼາຍລ້ານຄົນ. ດັ່ງທີ່ບົດລາຍງານການປະເມີນສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (SEA) ໄດ້ລະບຸໃຫ້ຮູ້ວ່າ, “ໃນເຂດອ່າງແມ່ນໍ້າຂອງມີຊຸມຊົນ 70% ເປັນຊາວຊົນນະບົດ ແລະ ເປັນເຂດທີ່ມີການປະມົງນໍ້າຈືດຫຼາຍທີ່ສຸດໃນໂລກ. ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ການດໍາລົງຊີວິດຂອງປະຊາຊົນໃນຂົງເຂດນີ້ ແມ່ນລ້ວນແຕ່ຂຶ້ນກັບຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດທີ່ມີແຫຼ່ງມາຈາກແມ່ນໍ້າລໍາເຊເປັນສ່ວນໃຫຍ່.”¹⁶

¹⁵ ຄະນະກໍາມາທິການແມ່ນໍ້າຂອງໄດ້ກໍານົດໃຫ້ເຫັນຊ່ອງຫວ່າງຫຼາຍດ້ານໃນການປະເມີນຜົນກະທົບສິ່ງແວດລ້ອມຂອງໂຄງການ. ສ່ວນໃຫຍ່ຊ່ອງຫວ່າງເຫຼົ່ານີ້ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂຈາກໂຄງການແຕ່ປະການໃດ. ກະລຸນາເບິ່ງຜົນການທົບທວນດ້ານວິຊາການຂອງຄະນະກໍາມາທິການແມ່ນໍ້າຂອງປະຈໍາເດືອນມີນາ 2011 ກ່ຽວກັບໂຄງການພະລັງງານໄຟຟ້າໄຊຍະບູລີ ຕາມເວັບໄຊຍີ່: <http://www.mrcmekong.org/assets/Publications/Reports/PC-Proj-Review-Report-Xaiyaburi-24-3-11.pdf>

¹⁶ ແຜນຍຸດທະສາດປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມຂອງອົງການແມ່ນໍ້າຂອງ, ໜ້າທີ 16.

ຊາວບ້ານອາໄສຢູ່ໃກ້ກັບເຂດທີ່ຕັ້ງເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ ໄດ້ອະທິບາຍໃຫ້ເຫັນເຖິງວິທີທາງທີ່ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານໄດ້ເຊື່ອມໂຍງກັບສາຍແມ່ນ້ຳຂອງ. ສະຖານທີ່ກໍ່ສ້າງເຂື່ອນແມ່ນຕັ້ງຢູ່ໃນເຂດທີ່ມີພູຫຼາຍໃນພາກເໜືອຂອງປະເທດລາວ ແລະ ຫ່າງຈາກຕົວເມືອງຫຼວງພະບາງ, ເມືອງມໍລະດົກໂລກໄປທາງທິດໃຕ້ປະມານ 150 ກິໂລແມັດ. ປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ຕາມສາຍແມ່ນ້ຳຂອງໃນຂົງເຂດນີ້, ສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວ ແມ່ນມີແຫຼ່ງອາຫານ ແລະ ລາຍໄດ້ມາຈາກຫຼາຍແຫຼ່ງ ແລະ ມີອາຊີບທຳມາຫາກິນທີ່ຫຼາກຫຼາຍ. ໃນບ້ານ 15 ແຫ່ງທີ່ຄະນະພວກເຮົາໄດ້ໄປຢ້ຽມຢາມໃນເຂດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນນັ້ນ, ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານຂອງເຂົາເຈົ້າສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຂຶ້ນກັບ:

- **ປາ:** ເກືອບທຸກຄົວເຮືອນໃນບ້ານເຫຼົ່ານີ້ປະກອບອາຊີບຫາປາ ແລະ ອາໄສປາເປັນອາຫານປະຈຳວັນ ແລະ ບາງເທື່ອກໍ່ຍັງໄດ້ຂາຍປາສ່ວນໜຶ່ງທີ່ຫາມາໄດ້. ປາເປັນແຫຼ່ງອາຫານສຳຄັນທີ່ມີທາດບຳລຸງຮ່າງກາຍຂອງຊາວບ້ານເຫຼົ່ານີ້.
- **ສວນຄົວແຄມຝັ່ງ:** ເກືອບທຸກຄົວເຮືອນໃນບ້ານເຫຼົ່ານີ້ມີສວນຄົວແຄມຝັ່ງນ້ຳຂອງເພື່ອປູກໄມ້ໃຫ້ໝາກ ແລະ ຜັກເພື່ອບໍລິໂພກໃນຄົວເຮືອນ.
- **ທ່າງນາ:** ເກືອບທຸກຄົວເຮືອນໃນບ້ານເຫຼົ່ານີ້ເຮັດນາ. ທ່າງນາຫຼາຍຕອນຕັ້ງຢູ່ໃນເນີນພູ ແລະ ບາງຕອນກໍ່ຕັ້ງຢູ່ໃນເຂດພື້ນທີ່ຕ່ຳເລາະລຽບຕາມສາຍນ້ຳ.
- **ການສັດລ້ຽງ:** ມີຫຼາຍຄົວເຮືອນລ້ຽງຄວາຍ, ໄກ່, ໝູ, ແລະ ສັດປະເພດອື່ນໆໃນພື້ນທີ່ເລາະລຽບຕາມສາຍນ້ຳ.
- **ຜະລິດພັນປ່າໄມ້:** ຫຼາຍຄົວເຮືອນດຳລົງຊີວິດໂດຍອາໄສຜະລິດພັນຈາກປ່າໄມ້ທຳມະຊາດໃນເຂດອ້ອມແອ້ມແມ່ນ້ຳເຊັ່ນ ເຫັດ, ໜໍ່ໄມ້ ແລະ ອາຫານປະເພດອື່ນໆ ລວມທັງໄມ້ປູກສ້າງເຮືອນ ແລະ ເຮືອ.
- **ລາຍໄດ້:** ໃນຮອບວຽນໜຶ່ງປີ ຫຼາຍຄອບຄົວໄດ້ໃຊ້ເວລາປະມານສອງສາມເດືອນສ້າງລາຍໄດ້ພິເສດດ້ວຍການຫ່ອນ-ເຂິງເອົາຄຳໃນແມ່ນ້ຳຂອງ, ຮວບຮວມເອົາດິນຊາຍ ແລະ ເກັບກ່ຽວເອົາພືດພັນຕ່າງໆຕາມລຳແມ່ນ້ຳຂອງ ເຊັ່ນ ໄຄຫິນເປັນຕົ້ນ. ຄອບຄົວຈຳນວນໜຶ່ງກໍ່ພາກັນປູກພືດເສດຖະກິດເຊັ່ນ ໄມ້ສັກ, ສາລີ ແລະ ຖົ່ວດິນຕາມເນີນພູໃກ້ກັບແມ່ນ້ຳຂອງເພື່ອເປັນເສດຖະກິດເສີມ.

ເຂດຍົກຍ້າຍຈັດສັນສຳລັບບ້ານຫ້ວຍຊວຍ

3. ບັນຫາຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານໃນບ້ານຍົກຍ້າຍແຫ່ງທຳອິດ

ນັກພັດທະນາໂຄງການເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ ໄດ້ທຳການຍົກຍ້າຍຈັດສັນບ້ານແຫ່ງທຳອິດ ຄື ບ້ານຫ້ວຍຊວຍ ໃນເດືອນມັງກອນ 2012. ອົງການແມ່ນ້ຳນາໆຊາດໄດ້ໄປຢ້ຽມຢາມບ້ານແຫ່ງດັ່ງກ່າວໃນເດືອນມິຖຸນາ 2012 ພາຍຫຼັງທີ່ໄດ້ມີການຍົກຍ້າຍບ້ານນີ້ມາໄດ້ຫົກເດືອນ ແລະ ໄດ້ບັນທຶກເຫດການຕ່າງໆທີ່ເປັນບັນຫາຂໍ້ມູດຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານຂອງຊາວບ້ານ.

ການສືບຄົ້ນຫາຄວາມຈິງຂອງນັກຂ່າວໜັງສືພິມບາງກອກໂປດສ໌ ທີ່ມີຂຶ້ນໃນເດືອນກໍລະກົດຜ່ານມາແລ້ວນັ້ນ ຍັງໄດ້ບັນທຶກ ບັນຫາທີ່ເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ ຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານໃນເຂດບ້ານຍົກຍ້າຍດັ່ງກ່າວໄວ້ເຊັ່ນດຽວກັນ.¹⁷ ບ້ານຫ້ວຍຊວຍ ປະກອບດ້ວຍ 65 ຫຼັງຄາເຮືອນ ມີປະຊາກອນທັງໝົດ 333 ຄົນ ຊຶ່ງ ບ້ານເກົ່າຂອງເຂົາເຈົ້າໄດ້ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ກັບລໍ່າຂອງ ເຊິ່ງໜ້າ ກັບທີ່ຕັ້ງເຂດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ. ມາຮອດດຽວນີ້ ກິດຈະການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄດ້ກວາດລ້າງ ແລະ ທຳລາຍທີ່ດິນ, ປ່າໄມ້ ແລະ ຮົ່ວສວນແຄມຝັ່ງນ້ຳຂອງໃກ້ກັບບ້ານປະຊາຊົນ ທີ່ເຄີຍມີມາ ແລະ ອຸດົມສົມບູນຄັ້ງໜຶ່ງໃນເມື່ອກ່ອນ. ປະຊາ ຊົນທັງ ໝົດບ້ານໄດ້ອົບພະຍົບອອກຈາກບ້ານໄປຕັ້ງຖິ່ນຖານຢູ່ແຫ່ງໃໝ່ໃກ້ກັບເມືອງໄຊຍະບູລີ ຊຶ່ງຫ່າງຈາກແມ່ນ້ຳຂອງປະ ມານ 17 ກິໂລແມັດ.¹⁸ ໜັງສືພິມບາງກອກໂປດສ໌ ລາຍງານໃຫ້ຮູ້ວ່າ ທາງການລາວ ແລະ ນັກພັດທະນາເຂື່ອນແຈ້ງຂ່າວການຍົກຍ້າຍ ໃຫ້ຊາວບ້ານຊາບພຽງແຕ່ສອງສາມວັນລ່ວງໜ້າກ່ອນການຍົກຍ້າຍ. ຢູ່ບ້ານໃໝ່ໃນປະຈຸບັນນີ້ ຊາວບ້ານຍັງຊຸ່ນຊື່ງວຽວຊອກຫາ ບ່ອນທຳມາຫາກິນເພື່ອທົດແທນໃນສິ່ງທີ່ພວກຕົນເຄີຍໄດ້ຮັບຈາກແມ່ນ້ຳໃນເມື່ອກ່ອນ.

ໃນສະຖານທີ່ຕັ້ງບ້ານເກົ່າຂອງເຂົາເຈົ້າ, ປະຊາຊົນອາໄສທຳການຜະລິດ ເຂົ້າປາອາຫານໃນພື້ນທີ່ທຳນາ ແລະ ຮົ່ວສວນແຄມນ້ຳຂອງຕົນເອງ. ນອກນັ້ນ, ກໍ່ຍັງຫາປາ ແລະ ເກັບກ່ຽວເອົາໝາກໄມ້, ເຫັດ ແລະ ຜະ ລິດພັນໄມ້ຈາກປ່າເປັນປະຈຳທຸກມື້. ປະຊາຊົນຫຼາຍຄົນຍັງມີລາຍໄດ້ພິ ເສດຈາກການຫ່ອນ-ເຂິງຄຳ, ປູກສາລີ ແລະ ພືດພັນຕ່າງໆເພື່ອຂາຍ.

ຢູ່ບ້ານໃໝ່ໃນປະຈຸບັນນີ້, ພວກເຮົາມີຄວາມກັງ ວົນນຳອາຫານ ແລະ ລາຍໄດ້. ຢູ່ບ້ານເກົ່າພວກ ເຮົາສາມາດຊອກຫາອາຫານ ແລະ ລາຍໄດ້ໆ ຫຼາຍກວ່າຢູ່ບ້ານໃໝ່ນີ້.
- ຊາວບ້ານຫ້ວຍຊວຍ

ການສູນເສຍການປະມົງ

ຊາວບ້ານໄດ້ພົບບັນຫາຄວາມຫຍຸ້ງຍາກໃນການຫາປາໃນເຂດທີ່ຕັ້ງບ້ານໃໝ່ຂອງຕົນ. ເຂົາເຈົ້າຖືກຍົກຍ້າຍໄປຢູ່ຫ່າງໄກຈາກ ແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ສ່ວນຜູ້ໄປຫາປາກໍ່ບໍ່ສາມາດໄປທຸກວັນໄດ້ຄືເກົ່າເມື່ອຫຼັງ. ຊາວບ້ານສາມາດຫາປາໄດ້ໃນສາຂາແມ່ນ້ຳຂອງທີ່ ບໍ່ໄກຈາກບ້ານພໍເທົ່າໃດ ແຕ່ກໍ່ບໍ່ໄດ້ຫຼາຍ. ນັກພັດທະນາເຂື່ອນບໍ່ໄດ້ໃຊ້ຄ່າຊົດເຊີຍແກ່ຊາວບ້ານໃນການສູນເສຍການປະມົງ ຂອງເຂົາເຈົ້າຕາມຂໍ້ກຳນົດກົດໝາຍຂອງລາວ.¹⁹ ມາເຖິງປະຈຸບັນນີ້, ນັກພັດທະນາເຂື່ອນກໍ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຈັດຫາແຫຼ່ງອາຫານສຳ ຄັນມາທົດແທນໃຫ້ແກ່ຊາວບ້ານເລີຍ.

¹⁷ ໜັງສືພິມບາງກອກໂປດສ໌, “ ສຳລັບຊາວຊົນນະບົດທ້ອງຖິ່ນໄຊຍະບູລີແລ້ວ ເຮືອນບໍ່ແມ່ນປັດໃຈຕັດສິນຕົ້ນຕໍໃນການດຳລົງຊີວິດຂອງຕົນ, 5 ກໍລະກົດ 2012, <http://www.bangkokpost.com/news/investigation/306038/new-home-not-where-the-heart-is-for-xayaburi-locals>.

¹⁸ ບ້ານຍົກຍ້າຍດຽວນີ້ແມ່ນມີຊື່ວ່າ ບ້ານນາຕໍ່ໃໝ່. ອີງຕາມລະບຽບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດປີ 2005 ຂອງດຳລັດວ່າດ້ວຍການຊົດເຊີຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ, “[ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ] ທີ່ດຳລົງຊີວິດໂດຍອາໄສຂະແໜງບໍລິການ ຫຼື ການລ່າສັດ, ການເກັບກູ້ ຫຼື ສັບຊ່າວຊັບພະ ຍາກອນທຳມະຊາດຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການຊົດ ເຊີຍຕໍ່ຄ່າສູນເສຍໂອກາດທາງດ້ານເສດຖະກິດອັນເກີດມາຈາກການກໍ່ສ້າງໂຄງການດ້ວຍເງິນສົດ ລວມທັງ ວັດຖຸສິ່ງຂອງ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມເພື່ອພື້ນຟູ ເສດຖະກິດ ການເປັນຢູ່ຂອງຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໃຫ້ມີຄວາມຍິນຍົງໃນລະດັບດີກວ່າ ຫຼື ຢ່າງໜ້ອຍກໍ່ເທົ່າທຽມກັບລະດັບການດຳລົງຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າກ່ອນ ການກໍ່ສ້າງໂຄງ ການ.” ກະລຸນາເບິ່ງ ໝວດທີ 7 ໃນມາດຕາທີ 22 ຂອງດຳລັດ.

¹⁹ ອີງຕາມລະບຽບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດປີ 2005 ຂອງດຳລັດວ່າດ້ວຍການຊົດເຊີຍ ແລະ ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ, [ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ] ທີ່ດຳລົງຊີວິດໂດຍອາໄສຂະແໜງບໍລິການ ຫຼື ການລ່າສັດ, ການເກັບກູ້ ຫຼື ສັບຊ່າວຊັບພະ ຍາກອນທຳມະຊາດຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບການຊົດເຊີຍຕໍ່ຄ່າສູນເສຍໂອກາດທາງດ້ານເສດຖະກິດອັນເກີດມາຈາກການກໍ່ສ້າງໂຄງການດ້ວຍ ເງິນສົດ ລວມທັງ ວັດຖຸສິ່ງຂອງ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມເພື່ອພື້ນຟູເສດຖະກິດການເປັນຢູ່ຂອງຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໃຫ້ມີຄວາມຍິນຍົງໃນລະດັບດີກວ່າ ຫຼື ຢ່າງໜ້ອຍກໍ່ເທົ່າທຽມ ກັບລະດັບການດຳລົງຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າກ່ອນການກໍ່ສ້າງໂຄງການ. ກະລຸນາເບິ່ງ ໝວດທີ 7 ໃນມາດຕາທີ 22 ຂອງດຳລັດ.

ການສູນເສຍທີ່ດິນກະສິກໍາ

ບໍລິສັດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄດ້ຕົກລົງເຫັນດີຈັດຫາທີ່ດິນກະສິກໍາໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວຍົກຍ້າຍຄອບຄົວລະ 2 ເຮັກຕາ ໂດຍທຽບກັບພື້ນທີ່ດິນກະສິກໍາທີ່ເຂົາເຈົ້າມີໃນບ້ານເກົ່າຂອງເຂົາເຈົ້າ. ແຕ່ຕໍ່ມາພາຍຫຼັງ, ທາງບໍລິສັດໄດ້ປຶ້ນຄໍາ ແລະ ຕັດສິນໃຈສະໜອງເນື້ອທີ່ດິນກະສິກໍາໃຫ້ເຂົາເຈົ້າຄອບຄົວລະ 0.75 ເຮັກຕາເທົ່ານັ້ນ ຊຶ່ງຊາວບ້ານເຫັນວ່າບໍ່ພຽງພໍແກ່ການປູກຜັງເພື່ອໃຫ້ກຸ້ມຄອບຄົວໄດ້. ຈົນມາເຖິງເດືອນມິຖຸນາ 2012, ທາງບໍລິສັດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນກໍ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ສະໜອງເນື້ອທີ່ດິນກະສິກໍາໃໝ່ໃຫ້ແກ່ຊາວບ້ານເລີຍ. ທາງບໍລິສັດມີແຜນການສັບຊ້ອນພື້ນທີ່ກະສິກໍາໃຫ້ແກ່ຊາວບ້ານ, ແຕ່ບັນຫາກໍ່ຄືວ່າການປູກຜັງສໍາລັບປີນີ້ ເຫັນວ່າມັນຫຼ້າສວາຍໄປແລ້ວ.

ຊາວບ້ານໄດ້ລາຍງານໃຫ້ຮູ້ວ່າ ສວນທີ່ທາງບໍລິສັດຈັດຫາໃຫ້ໃກ້ກັບເຮືອນຂອງເຂົາເຈົ້ານັ້ນມີເນື້ອທີ່ນ້ອຍແລະບໍ່ອຸດົມສົມບູນຄືກັບເນື້ອທີ່ສວນໃນບ້ານເກົ່າ ຂອງເຂົາເຈົ້າຍ້ອນວ່ານ້ຳທີ່ບໍລິສັດສະໜອງໃຫ້ເພື່ອໃຊ້ ໃນການປູກຜັງນັ້ນເປັນນ້ຳເຈືອປົນ ກັບທາດເຄມີບໍາບັດ ນ້ຳ ທີ່ມີທາດຝຸ່ນພຽງເລັກໜ້ອຍ. ນອກຈາກນັ້ນ ຊາວບ້ານຍັງຕ້ອງໄດ້ຈ່າຍຄ່ານ້ຳປູກຜັງ ຊຶ່ງບໍ່ຄືກັບຢູ່ບ້ານເກົ່າຊາວບ້ານໄດ້ນ້ຳມາຈາກພູທີ່ອຸດົມສົມບູນ ດ້ວຍຝຸ່ນທໍາມະຊາດ ແລະ ກໍ່ບໍ່ໄດ້ເສຍຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃດໆ. ການຈ່າຍຄ່ານ້ຳຄືແນວນີ້ ເປັນສິ່ງທີ່ຊາວບ້ານອາໄສຢູ່ໃນເຂດບ້ານຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ບໍ່ເຄີຍຄາດຄິດມາກ່ອນໜ້າວ່າຈະມີສິ່ງ

ນີ້ເກີດຂຶ້ນ. ຊາວບ້ານຍັງໄດ້ບອກໃຫ້ຮູ້ວ່າເຂົາເຈົ້າຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບຄ່າຊົດເຊີຍຕໍ່ການສູນເສຍສວນແຄມຝັ່ງຂອງເຂົາເຈົ້າເທື່ອ. ທາງບໍລິສັດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄດ້ບອກຊາວບ້ານວ່າເຂົາເຈົ້າຍັງສາມາດກັບໄປທໍາມາຫາກິນໃນພື້ນທີ່ເຂດບ້ານເກົ່າຂອງເຂົາເຈົ້າໄດ້ຢູ່. ແຕ່ຄວາມເປັນຈິງແລ້ວນັ້ນ, ຊາວບ້ານຫຼາຍຄົນໄດ້ສູນເສຍທີ່ດິນຂອງຕົນເອງໄປຍ້ອນກິດຈະກໍາການກໍ່ສ້າງໃນເຂດທີ່ຕັ້ງເຂື່ອນ ແລະ ດຽວນີ້ເຂົາເຈົ້າກໍ່ໄດ້ຖືກຜັກດັນໃຫ້ຍົກຍ້າຍໜີໄປຢູ່ແຫ່ງໃໝ່ທີ່ໄກເກີນກວ່າຈະສາມາດທຽວໄປນໍາໃຊ້ເນື້ອທີ່ດິນທີ່ມີເຫຼືອຢູ່ຈາກກິດຈະກໍາການກໍ່ສ້າງໄດ້ເປັນປົກກະຕິເກົ່າແລ້ວ. ຊາວບ້ານຈໍານວນໜຶ່ງກໍ່ໄດ້ກັບຄືນໄປອາໄສຢູ່ໃນພື້ນທີ່ດິນກະສິກໍາໃນບ້ານເກົ່າຂອງຕົນເອງ ແລະ ຍັງມີອີກຫຼາຍຄົນທີ່ບໍ່ໄດ້ກັບຄືນຍ້ອນວ່າທາງບໍລິສັດບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ເຂົາເຈົ້ານໍາໃຊ້ເສັ້ນທາງເຂົ້າໄປຫາເຂດທີ່ຕັ້ງເຂື່ອນລ້າໆ.

ມູນຄ່າການສ້າງເຮືອນ

ຕາມທີ່ໄດ້ໃຫ້ຄໍາໝັ້ນສັນຍາເອົາໄວ້, ທາງບໍລິສັດໄດ້ປູກສ້າງເຮືອນໃໝ່ໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວຍົກຍ້າຍຈັດສັນ. ແຕ່ເຮືອນໃໝ່ນັ້ນນ້ອຍກວ່າເຮືອນເກົ່າຂອງຊາວບ້ານຫຼາຍຄົນ. ເຮືອນທີ່ທາງບໍລິສັດປູກສ້າງໃຫ້ຊາວບ້ານນັ້ນແມ່ນມີແຕ່ຊັ້ນເທິງເທົ່ານັ້ນ, ສ່ວນວ່າກ້ອງຕະລ່າງເຮືອນນັ້ນທາງບໍລິສັດບໍ່ໄດ້ສ້າງຫຍັງໃຫ້ເຂົາເຈົ້າ. ຊາວບ້ານຈໍານວນໜຶ່ງໄດ້ຈົມວ່າຍ້ອນບໍ່ພໍໃຈທີ່ບໍລິສັດນໍາໃຊ້ໄມ້ບໍ່ແທ້ໆເພື່ອຟ້າວຟັງປູກເຮືອນໃຫ້ສໍາເລັດ ແລະ ມາຮອດດຽວນີ້ໄມ້ທີ່ນໍາມາໃຊ້ໃນເຮືອນນັ້ນເກີດການຄົດງໍ ແລະ ແຕກລ້າວ. ຊາວບ້ານບາງຄົນກໍ່ສະແດງຄວາມບໍ່ພໍໃຈຍ້ອນວ່າໄມ້ໃນເຮືອນຂອງຕົນເປັນເກີດມີມອດແມງ. ມາຮອດເດືອນມິຖຸນາ

2012, ຄົວເຮືອນຂອງຊາວບ້ານສ່ວນໃຫຍ່ກໍ່ໄດ້ ສ້າງພື້ນກ້ອງຕະລ່າງເຮືອນ ຂອງຕົນເອງສໍາເລັດດ້ວຍທຶນຮອນຂອງຕົນເອງ ທີ່ໄດ້ມາຈາກການຊົດເຊີຍໃນການຍົກຍ້າຍຈັດສັນເປັນສ່ວນໃຫຍ່. ຕົວ ຢ່າງມີຄອບຄົວໜຶ່ງໄດ້ເວົ້າວ່າພວກເຂົາໄດ້ຮັບເງິນຊົດ ເຊີຍຈາກບໍລິສັດພັດທະນາເຂື່ອນທັງໝົດ 50 ລ້ານກີບ (ປະມານ 6,000 ດອນລາສະຫະລັດ), ແຕ່ຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ນໍາໃຊ້ເງິນ ສ່ວນໜຶ່ງປະມານ 30 ລ້ານກີບເພື່ອສືບຕໍ່ສ້າງເຮືອນຂອງພວກເຂົາໃຫ້ສໍາເລັດ.

ຄ່າຄອງຊີບໃນບ້ານຍົກຍ້າຍຈັດສັນ ຂອງຊາວບ້ານສູງກວ່າຄ່າຊົດເຊີຍທີ່ທາງບໍລິສັດສະໜອງໃຫ້?

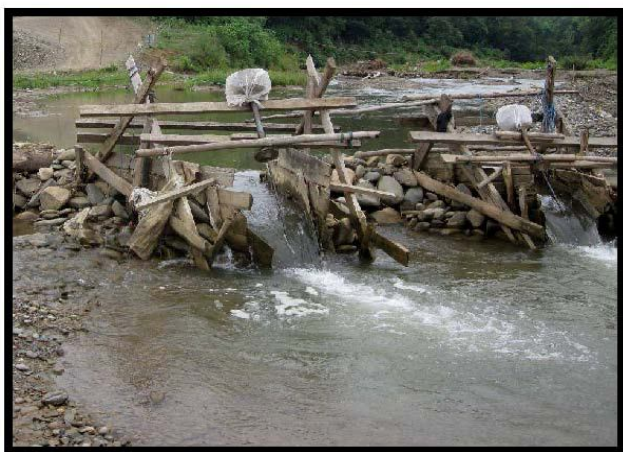
ຊາວບ້ານໄດ້ຮັບຄ່າຊົດເຊີຍຈາກບໍລິສັດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໜ້ອຍກວ່າຈໍານວນທີ່ໄດ້ ໃຫ້ຄໍາໝັ້ນສັນຍາເອົາໄວ້. ນອກຈາກນັ້ນ ກໍ່ຍັງ ປະສົບກັບບັນຫາຄ່າໃຊ້ຈ່າຍເພີ່ມອື່ນໆທີ່ຊາວບ້ານ ບໍ່ໄດ້ຄາດຄິດມາກ່ອນ. ຈົນຮອດເດືອນມິຖຸນາ 2012 ທີ່ຜ່ານມາແລ້ວນັ້ນ, ຫຼາຍຄົວເຮືອນກໍ່ບໍ່ທັນໄດ້ຮັບການຊົດເຊີຍ ຄ່າເສຍຫາຍແກ່ທີ່ດິນ ແລະ ສວນແຄມຝັ່ງນໍ້າຂອງຕົນ. ຫຼາຍຄົນໄດ້ຮ້ອງທຸກວ່າຄ່າ ຊົດເຊີຍຕົ້ນໄມ້ໃຫ້ໜາກ ແລະ ສວນໄມ້ສັກທີ່ໄດ້ຮັບຈາກບໍລິສັດນັ້ນບໍ່ຍຸຕິທໍາ ແລະ ບໍ່ສົມສ່ວນກັບຂະໜາດ ແລະ ມູນຄ່າໃນ ທ້ອງຕະລາດປະຈຸບັນ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຊາວບ້ານກໍ່ບໍ່ໄດ້ຮັບຄ່າຊົດເຊີຍໃດໆຕໍ່ການສູນເສຍການປະມົງ ແລະ ໂອກາດໃນການ ຫ່ອນ-ເຂີງຄໍາໃນລໍານໍ້າຂອງທີ່ເຂົາເຈົ້າເຄີຍມີລາຍໄດ້ມາໃນເມື່ອກ່ອນ.

ຊາວບ້ານຫຼາຍຄົນໃນເມື່ອກ່ອນເຄີຍມີລາຍໄດ້ພິເສດ ໃນແຕ່ລະປີຈາກການປະມົງ. ໃນເຂດຍົກຍ້າຍຈັດ ສັນບ້ານໃໝ່, ບໍລິສັດໄດ້ສັນຍາວ່າຈະສະໜອງແຫຼ່ງ ລາຍໄດ້ຕ່າງໆໃຫ້ກັບຊາວບ້ານ ແຕ່ບໍລິສັດກໍ່ໄດ້ສະ ໜອງທາງເລືອກໃນການສ້າງລາຍໄດ້ໃຫ້ແຕ່ລະຄອບ ຄົວພຽງແຕ່ດ້ານດຽວເທົ່ານັ້ນເຊັ່ນ ການລ້ຽງເປັດ, ລ້ຽງໝູ ຫຼື ການປູກເຫັດເທົ່ານັ້ນ. ຫຼາຍຄອບຄົວ ຕ້ອງຮັບພາລະໃນການຊື້ສະບຽງດ້ວຍຕົນເອງ. ໂດຍ ລວມແລ້ວ, ແຫຼ່ງລາຍໄດ້ແຫຼ່ງດຽວດັ່ງ ກ່າວມານີ້ ບໍ່ສາມາດ ຊ່ວຍໃຫ້ຊາວບ້ານສ້າງລາຍຮັບໄດ້ພຽງພໍຕໍ່ ຄວາມຕ້ອງການ ຂອງຄົວເຮືອນເຂົາເຈົ້າ. ໃນເດືອນ ມິຖຸນາ 2012, ຊາວບ້ານຫຼາຍຄົນຍັງບໍ່ທັນມີອາຊີບ ໜັ້ນຄົງ ແລະ ສ່ວນໃຫຍ່ກໍ່ປະປ່ອຍເວລາຂອງຕົນ

ໃຫ້ເສຍໄປລ້າໆໂດຍບໍ່ມີວຽກຫຍັງເຮັດ. ຄອບຄົວຈໍານວນໜຶ່ງກໍ່ຈໍາເປັນຕ້ອງໄດ້ຂາຍສັດລ້ຽງ ທີ່ມີເຫຼືອຢູ່ ຂອງຕົນອອກ ແລະ ເກີດເປັນໜີ້ເປັນສິນຄຸມເຄືອ.

ທາງບໍລິສັດໄດ້ຈ່າຍເງິນຄ່າຄອງຊີບໃຫ້ແກ່ຊາວບ້ານແຕ່ລະ ຄົນເປັນລາຍເດືອນໆລະ 120,000 ກີບ (ປະມານ 14 ດອນລາສະຫະລັດ) ເພື່ອຄໍ້າຊຸກການດໍາລົງຊີວິດຂອງເຂົາ ເຈົ້າ. ຍັງບໍ່ພຽງແຕ່ເທົ່ານັ້ນ, ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍຕ່າງໆທີ່ຊາວບ້ານ ບໍ່ໄດ້ຄາດ ຄິດມາກ່ອນກໍ່ເກີດຂຶ້ນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ຄ່າຄອງ ຊີບໃນບ້ານໃໝ່ຂອງເຂົາເຈົ້າຖີບຕົວສູງຂຶ້ນ. ຄຽງຄູ່ກັບຄ່າ ໃຊ້ຈ່າຍເຂົ້າໃນການປູກສ້າງເຮືອນຂອງເຂົາເຈົ້າໃຫ້ສໍາເລັດ ແລ້ວ, ຊາວບ້ານຍັງຕ້ອງໄດ້ຈ່າຍຄ່ານໍ້າດື່ມຂອງຕົນ ແລະ ຈ່າຍຄ່າເດີນທາງໄປຕະລາດໃນເມືອງເພື່ອຊື້ ແລະ ຂາຍ ສິນຄ້າ. ທາງບໍລິສັດຍັງໄດ້ສັນຍາກັບຊາວບ້ານວ່າຈະຈ່າຍ ຄ່າໄຟຟ້າໃນປີທໍາອິດໃຫ້ແກ່ເຂົາເຈົ້າ, ແຕ່ຫຼັງຈາກການ

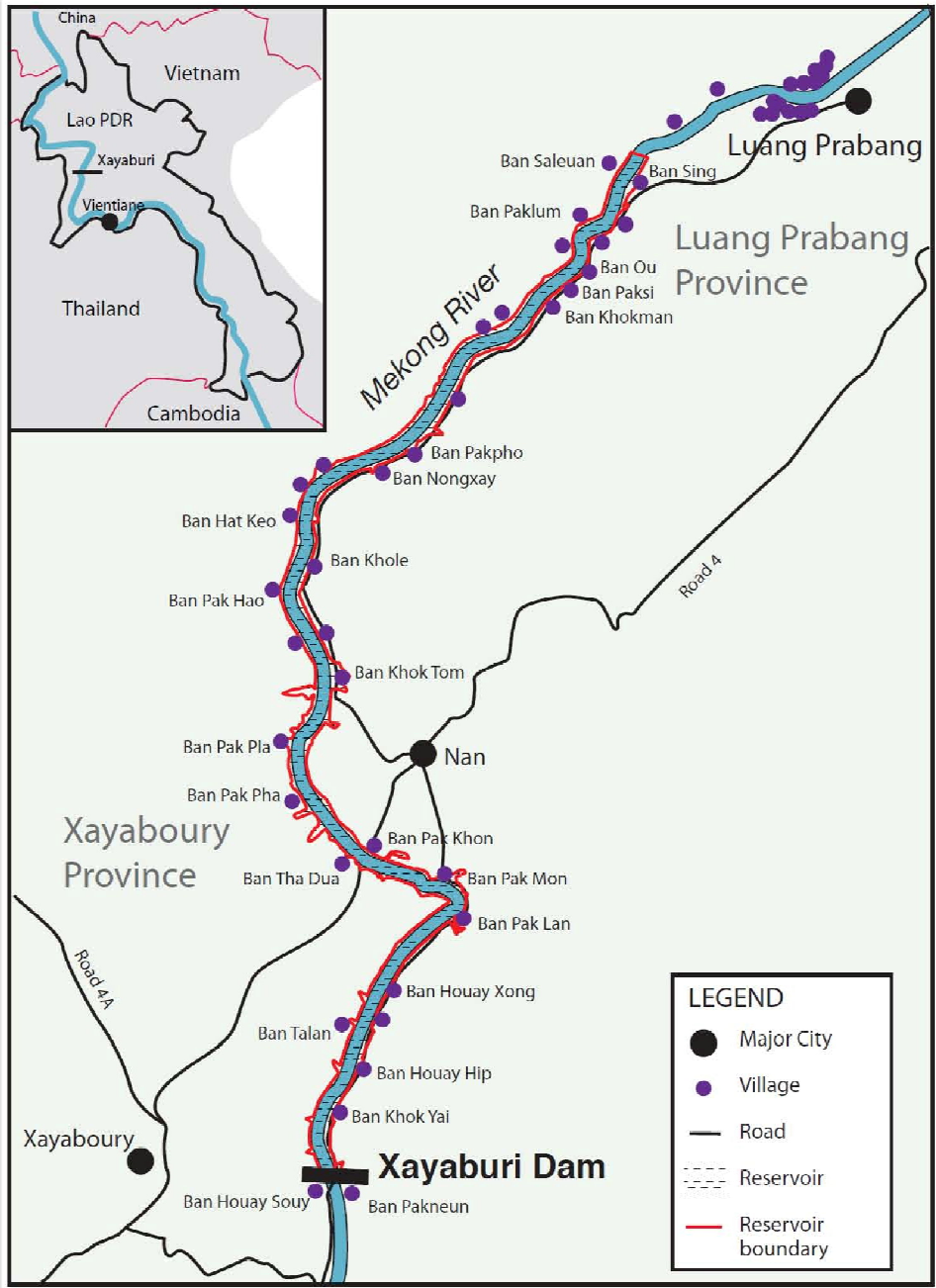

ຍົກຍ້າຍຈັດສັນແລ້ວ ທາງບໍລິສັດກໍ່ໄດ້ປ່ຽນໃຈໃໝ່ ແລະ ຈ່າຍໃຫ້ພຽງແຕ່ເດືອນດຽວເທົ່ານັ້ນ. ຊາວບ້ານໄດ້ພາກັນປະຕິເສດ ຈ່າຍຄ່າໄຟຟ້າ. ໃນເດືອນມິຖຸນາ 2012, ຊາວບ້ານຍັງໄດ້ສືບຕໍ່ເຈລະຈາກັບບໍລິສັດເພື່ອສະເໜີໃຫ້ບໍລິສັດດຳເນີນການໃນທາງ ທີ່ເໝາະສົມ ແລະ ດີກວ່າ. ຢູ່ບ້ານເກົ່າຂອງຕົນ, ຊາວບ້ານມີເງື່ອນໄຂຊົມໃຊ້ໄຟຟ້າລາຄາຖືກ ແລະ ສາມາດຜະລິດທົດແທນ ຄົນໄດ້ດ້ວຍເຄື່ອງກຳເນີດກະແສໄຟຟ້າຂະໜາດນ້ອຍຕິດຕັ້ງໃນສາຂາແມ່ນໍ້າຂອງ (ກະລຸນາເບິ່ງຮູບລະບົບພະລັງງານຈຸລະ ພາກຢູ່ດ້ານຂວາມື). ແມ່ນໍ້າຂອງເປັນແຫຼ່ງສະໜອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອັນມະຫາສານທີ່ບໍ່ເກີດຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃດໆທັງສິ້ນ.

ໃນທີ່ສຸດແລ້ວ, ຊາວບ້ານກໍ່ຕົກຢູ່ໃນສະພາບເສດຖະກິດທີ່ຕ້ອງອີງອາໄສເງິນເປັນຫຼັກ ໂດຍທີ່ຊາວບ້ານເອງຂາດເງິນ ຫຼື ຊັບພະ ຍາກອນພຽງພໍແກ່ການຢັ້ງຊັບຂອງຕົນຕໍ່ໄປ. ກົດໝາຍຂອງລາວ ໄດ້ເລັ່ງທວງໃຫ້ທາງບໍລິສັດຕ້ອງຟ້າວຮີບຮ້ອນ ພື້ນຟູການດຳ ລົງຊີວິດຂອງປະຊາຊົນທີ່ຖືກຍົກຍ້າຍໃຫ້ກັບຄືນສູ່ສະພາບປົກກະຕິຄືດັ່ງທີ່ເປັນມາໃນເວລາກ່ອນມີໂຄງການ. ຜົນຂອງການສຳ ພາດປະຊາຊົນຫຼາຍຄົນຢູ່ໃນເຂດຍົກຍ້າຍຈັດສັນໃໝ່ນັ້ນເຫັນວ່າ ບໍ່ມີຄົນໃດມີຊີວິດການເປັນຢູ່ດີຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ.

ແຜນທີ່ບ້ານຢ້ຽມຢາມ

ໃນລະຫວ່າງວັນທີ 14-18 ມິຖຸນາ 2012, ອົງການແມ່ນ້ຳນາງຊາດໄດ້ສຳພາດ 77 ຄົວເຮືອນ 77 ໃນບ້ານ 15 ແຫ່ງທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນ (ຕາມບັນຊີບ້ານແຕ່ທົດໃຕ້ໄປຫາທົດເໜືອ): ຫ້ວຍຊວຍ (ໄດ້ຍົກຍ້າຍແລ້ວ), ປາກເນີນ, ໂຄກໃຫຍ່, ຫ້ວຍຮິບ, ຫ້ວຍຊອງ, ປາກມອນ, ປາກຄອນ, ໂຄກຕົມ, ຫ້ວຍຂົວ (ມີໝາຍ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ໃສ່ເຄື່ອງໝາຍໃນແຜນທີ່), ປາກຮາວ, ວັງສາ/ປາກແຫງ, ປາກໂພ, ປາກລຸ່ມ ແລະ ສະເລື່ອນ

4. ໄລຍະການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານຄືແນວໃດ

ອີງຕາມແຜນການກໍ່ສ້າງ, ເຂື່ອນນ້ຳຂອງໄຊຍະບູລີມີກຳນົດເວລາການກໍ່ສ້າງໃຫ້ສຳເລັດ ແລະ ດຳເນີນການຜະລິດກະແສໄຟຟ້າພາຍໃນປີ 2019. ແມ່ນແຕ່ຍັງບໍ່ທັນຮອດເວລານັ້ນເທື່ອກໍ່ຕາມ ແຕ່ກໍ່ມັນກໍ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນແລ້ວວ່າ ບັນຫາຄວາມບໍ່ໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານມີທ່າທົ່ວນັບມື້ນັບຈະເພີ່ມທະວີ ຂຶ້ນເລື້ອຍໆທາກວ່າໂຄງການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນຍັງດຳເນີນຕໍ່ໄປ. ເຮົາສາມາດຄາດການເອົາໄວ້ໄດ້ເລີຍວ່າໃນຊ່ວງໄລຍະເຈັດປີຕໍ່ໜ້າຖ້າໂຄງການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນຫາກຍັງດຳເນີນການຢູ່ຕໍ່ໄປ ພວກເຮົາຈະປະສົບບັນຫາກັບຜົນກະທົບທີ່ຮ້າຍແຮງດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້.

ຜົນກະທົບຂວ້າມຊາຍແດນໄປຍັງປະເທດເພື່ອນບ້ານກຳປູເຈຍ ແລະ ຫວຽດນາມ. ໃນເວລາອອກແບບໂຄງການ, ນັກພັດທະນາເຂື່ອນໄຊຍະບູລີໄດ້ສຶກສາຜົນກະທົບຂອງໂຄງການພາຍໃນສະເພສະລັດສະໝີ 10 ກິໂລແມັດຈາກຈຸດທີ່ຕັ້ງຂອງເຂື່ອນໄປຫາເຂດລຸ່ມນ້ຳເທົ່ານັ້ນ. ແຕ່ຜົນກະທົບຕໍ່ ເຂດລຸ່ມເຂື່ອນ ມີແນວໂນ້ມຂະຫຍາຍເລິກເຂົ້າໄປໃນປະເທດໄທ, ກຳປູເຈຍ ແລະ ຫວຽດນາມເຖິງຫຼາຍຮ້ອຍກິໂລແມັດນັບແຕ່ເດືອນເມສາ 2011 ເປັນຕົ້ນມາ, ລັດ ຖະບານປະເທດກຳປູເຈຍ ແລະ ຫວຽດນາມໄດ້ພະຍາຍາມສະເໜີໃຫ້ຝ່າຍລາວດຳເນີນການປະເມີນຜົນກະທົບທີ່ອາດຈະມີຂວ້າມຊາຍແດນ, ແຕ່ຂໍສະເໜີດັ່ງກ່າວນີ້ກໍ່ບໍ່ໄດ້ຮັບການຕອບສະໜອງແຕ່ຢ່າງໃດ. ມາຮອດເດືອນກໍລະກົດ 2012, ຝ່າຍລັດ ຖະບານລາວ ໄດ້ຖະແຫຼງຕໍ່ຄະນະຜູ້ແທນລັດຖະບານຕ່າງປະເທດທີ່ເດີນທາງມາຢ້ຽມຢາມລາວວ່າ ບໍ່ເຫັນມີຄວາມຈຳເປັນໃດໆທີ່ຈະດຳເນີນການປະເມີນຜົນກະທົບຂວ້າມຊາຍແດນ..²⁰

"ພວກເຮົາປາດຖະໜາຢາກເຫັນການພັດທະນາ, ແຕ່ພວກເຮົາເຂົ້າໃຈວ່າບັນຫາທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບພວກເຮົາໃນເວລານີ້ມັນບໍ່ ແມ່ນການພັດທະນາແຕ່ຢ່າງໃດ. ພວກເຮົາເປັນຊາວຊົນນະ ບົດ, ຈະເວົ້າຫຍັງສະເໜີຫຍັງອອກໄປ ກໍ່ບໍ່ເປັນຜົນດີກັບ ພວກເຮົາ ເຊິ່ງມັນບໍ່ຕ່າງຫຍັງກັບໝາເຫົ່າຊ້າງ. ດັ່ງນັ້ນ, ບັນຫາ ຂໍ້ຂ້ອງໃຈ ແລະ ຄວາມກັງຂອງພວກ ເຮົາມີຈະບໍ່ຊ່ວຍໃຫ້ເກີດ ການປ່ຽນແປງຫຍັງແກ່ພວກເຮົາ."
- ຊາວບ້ານຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ

ຜົນກະທົບຈາກການຍົກຍ້າຍຈັດສັນ

ຄາດວ່າພາຍໃນປີ 2013 ຫຼື 2014 ນີ້, ບ້ານທັງໝົດປະມານ 7 ແຫ່ງຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກໂຄງການເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ. ທາງບໍລິສັດໄດ້ວາງແຜນຍົກຍ້າຍຈັດສັນບ້ານ 5 ແຫ່ງເພື່ອຈັດສັນໃຫ້ໄປຢູ່ຮ່ວມກັບສອງບ້ານອື່ນ. ໃນອີກບ່ອນນີ້, ທາງໂຄງການກໍ່ຈະໄດ້ຍົກຍ້າຍສາມບ້ານໄປຢູ່ໃນເຂດຫ້ວຍຮິບ ແລະ ອີກສອງບ້ານກໍ່ຈະໄດ້ຍ້າຍໄປຢູ່ເຂດປາກມອນ. ໃນໄລຍະທ້າຍຂອງການກໍ່ສ້າງໂຄງການ, ຄາດວ່າປະຊາຊົນທັງໝົດປະມານ 2,100 ຄົນຈະຖືກຍົກຍ້າຍຈາກບ້ານຂອງຕົນໄປຕັ້ງຖິ່ນຖານຢູ່ແຫ່ງໃໝ່. ຊາວບ້ານບໍ່ມີສິດ ແລະ ໂອກາດທີ່ຈະໄດ້ສະແດງຂໍ້ຄິດເຫັນໃດໆຂອງຕົນຕໍ່ກັບແຜນການຍົກຍ້າຍບ້ານຂອງໂຄງ

²⁰ ເບິ່ງ <http://www.internationalrivers.org/blogs/267/testing-the-waters-laos-pushes-xayaburi-dam-to-critical-point>.

ການ. ການຍົກຍ້າຍຈັດສັນບ້ານ ບໍ່ພຽງແຕ່ເປັນບັນຫາກະທົບແກ່ຊາວບ້ານຜູ້ທີ່ຖືກຍົກຍ້າຍຈາກບ້ານເກີດເມືອງນອນຂອງຕົນ ໄປເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ຫາກຍັງເປັນຜົນກະທົບຕໍ່ຊາວບ້ານທີ່ຈະຮັບເອົາຜູ້ຍົກຍ້າຍເຂົ້າໄປຢູ່ຮ່ວມໃນບ້ານຂອງຕົນນໍາອີກດ້ວຍ. ຊາວບ້ານຫ້ວຍຮິບ ແລະ ບ້ານປາກມອນ ຊຶ່ງເປັນບ້ານເຈົ້າພາບຮັບເອົາຜູ້ຍົກຍ້າຍຈາກເຂດເຂື່ອນມາຮ່ວມອາໄສຢູ່ໃນບ້ານຂອງຕົນນໍາ ນັ້ນກໍ່ມີຄວາມວິຕົກກັງວົນວ່າຈະມີການຍາດແຍ່ງອາຫານການກິນກັນຫຼາຍເພີ່ມຂຶ້ນ ຍ້ອນພື້ນທີ່ດິນມີໜ້ອຍ. ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ ການຍົກຍ້າຍເອົາຫຼາຍບ້ານມາໂຮມໃນເຂດດຽວກັນ ກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ປະຊາກອນຫຼາຍຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ ແລະ ເປັນທີ່ແນ່ນອນວ່າ ຈະເຮັດໃຫ້ເກີດບັນຫາການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ ແລະ ແຫຼ່ງນໍ້າທີ່ມີໜ້ອຍມາກ່ອນແລ້ວໃນເຂດອ້ອມຂ້າງຫຼາຍຂຶ້ນ. ທັງສອງບ້ານດັ່ງກ່າວນັ້ນຕັ້ງຢູ່ໃນເຂດພູເຂົາເນີນຊັນ ທີ່ບໍ່ມີພື້ນທີ່ໃດພໍທີ່ຈະສາມາດສັບຊ່າວໃຫ້ເປັນພື້ນທີ່ທໍານາໄດ້ເພີ່ມອີກແລ້ວ. ຜ່ານມານັ້ນກພັດທະນາເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ ໄດ້ໃຫ້ການຊົດເຊີຍແກ່ປະຊາຊົນໃນສອງບ້ານດັ່ງກ່າວ ທີ່ຈະຮັບເອົາປະຊາຊົນຍົກຍ້າຍຈາກບ້ານອື່ນມາອາໄສຢູ່ນໍາ ໃນຈໍານວນຈໍາກັດ ແລະ ໜ້ອຍຫຼາຍ. ໃນເວລານີ້, ທາງໂຄງການພັດທະນາເຂື່ອນກໍາລັງດໍາເນີນການຫຍໍ້ຍ້າຍເອົາຫຼາຍຄົວເຮືອນໃນສອງບ້ານນີ້ອອກຈາກທີ່ດິນຂອງເຂົາເຈົ້າເພື່ອຈັດສັນພື້ນທີ່ໃຫ້ແກ່ຊາວບ້ານທີ່ຖືກຍົກຍ້າຍອອກຈາກເຂດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນ ແລະ ຄົວເຮືອນເຫຼົ່ານີ້ກໍ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບການຊົດເຊີຍ, ເຮືອນຢູ່ອາໄສ ຫຼື ທີ່ດິນແຫ່ງໃໝ່ຈາກໂຄງ ການແຕ່ຢ່າງໃດ..

ຜົນກະທົບຈາກອຸທິກກະໄພ

ໃນຈໍານວນບ້ານທັງໝົດທີ່ທາງອົງການແມ່ນໍ້າສາກົນພວກເຮົາໄດ້ໄປຢ້ຽມຢາມນັ້ນ ຈະເຫັນໄດ້ວ່າສ່ວນຄົວແຄມຝັ່ງນໍ້າ, ສວນໄມ້ສັກ ແລະ ພື້ນທີ່ກະສິກໍາຂອງເຂົາເຈົ້າ ທັງໝົດຈະຖືກນໍ້າຈາກເຂື່ອນ ຖ້ວມ. ເຖິງວ່າໃນເວລານີ້ຍັງບໍ່ທັນມີຕົວເລກແນ່ ນອນກໍ່ຕາມ ແຕ່ເປັນທີ່ແນ່ນອນແລ້ວວ່າຢ່າງໜ້ອຍສຸດກໍ່ມີຄົວເຮືອນຈໍາ ນວນໜຶ່ງໃນບ້ານທີ່ອາໄສຢູ່ໃກ້ກັບແມ່ນໍ້າຂອງ ຫຼື ສາຂາແມ່ນໍ້າຂອງນັ້ນຈະຖືກນໍ້າຖ້ວມຢ່າງແນ່ນອນ. ບໍລິສັດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄດ້ໃຫ້ຂ່າວສັບສົນແກ່ຊາວບ້ານກ່ຽວກັບຜົນກະທົບທີ່ຄາດວ່າຈະເກີດຂຶ້ນຈາກເຂື່ອນ. ນອກຈາກນັ້ນ, ທາງບໍລິສັດຍັງໄດ້ສະເໜີ ໃຫ້ຢ່າງໜ້ອຍ ສອງຄົນທີ່ຢູ່ໃນຄະນະບ້ານເຊັນຮັບຮອງກັບບໍລິສັດວ່າທາງບໍລິສັດຈະບໍ່ຮັບຜິດຊອບຕໍ່ຜົນເສຍຫາຍໃດໆທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນລະດັບເໜືອໜ້ານໍ້າເຂື່ອນ 275 ແມັດ ພາຍຫຼັງການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນສໍາເລັດແລ້ວ. ຂໍ້ມູນທັງໝົດທີ່ກ່າວມານັ້ນລ້ວນແລ້ວແຕ່ເຮັດໃຫ້ຊາວບ້ານທີ່ຈະໄດ້ຍົກຍ້າຍເກີດຄວາມສັບສົນ ແລະ ບໍ່ຮູ້ເລີຍວ່າເມື່ອຍົກ ຍ້າຍໄປແລ້ວຊາວບ້ານຈະໄດ້ຮັບການຊົດເຊີຍແນວໃດແດ່, ແລະ ກໍ່ບໍ່ໝັ້ນໃຈໄດ້ວ່າຈະໄດ້ຮັບການຊົດເຊີຍພຽງພໍແກ່ການພື້ນຟູຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າຫຼືບໍ່.

ຜົນກະທົບຕໍ່ການປະມົງ

ເກືອບວ່າທຸກຄົວເຮືອນໃນເຂດທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກເຂື່ອນຖືອາຊີບການຫາປາເປັນປະຈຳວັນຂອງຕົນ. ຊາວບ້ານສ່ວນໃຫຍ່ບໍ່ມີຄວາມກັງວົນໃດໆຕໍ່ບັນຫາ ຜົນກະທົບຕໍ່ການປະມົງ ທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນຈາກເຂື່ອນແຕ່ຢ່າງໃດ ຍ້ອນບໍລິສັດໄດ້ແຈ້ງໃຫ້ເຂົາເຈົ້າຊາບວ່າເຂື່ອນຈະບໍ່ສົ່ງຜົນກະທົບໃດໆຕໍ່ການປະມົງ. ປີ ການນີ້, ທາງບໍລິສັດໄດ້ສາຍພາວີດີໂອໃຫ້ປະຊາ ຊົນໃນຫຼາຍບ້ານ ໂດຍສະແດງໃຫ້ເຫັນລະບົບເສັ້ນທາງເດີນຂອງປາທີ່ທາງບໍລິສັດປະດິດສ້າງຂຶ້ນມານັ້ນຈະສາມາດເຮັດໃຫ້ຝູງປາເຄື່ອນຍ້າຍຜ່ານເຂື່ອນໄປໄດ້ດີ ເຖິງວ່ານັກວິທະຍາສາດຫຼາຍຄົນມີຄວາມເຊື່ອວ່າເທັກໂນໂລຊີທີ່ນຳມາໃຊ້ແທນເສັ້ນທາງເຄື່ອນຍ້າຍຂອງປານັ້ນຈະໃຊ້ງານບໍ່ໄດ້ ແລະ ຈາກນັ້ນກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ປາຕາຍເປັນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ.²¹ ຊາວບ້ານຍັງມີຄວາມສະບາຍໃຈວ່າຫຼັງຈາກການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນສຳເລັດແລ້ວ ພວກຕົນເອງຍັງຈະສາມາດສືບຕໍ່ຫາປາໃນແມ່ນ້ຳຂອງໄດ້ດີຄືເກົ່າດັ່ງທີ່ເປັນຢູ່ໃນປະຈຸບັນ.

ການສູນເສຍລາຍໄດ້

ເຖິງແມ່ນວ່າຊາວບ້ານທີ່ອາໄສຢູ່ໃກ້ກັບເຂດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນດຳລົງຊີວິດດ້ວຍການຫາປາ ແລະ ການປູກຝັງເປັນອາຊີບຫຼັກຂອງຕົນກໍ່ຕາມ ແຕ່ເຂົາເຈົ້າກໍ່ຍັງອາໄສສ້າງລາຍໄດ້ເສີມຈາກແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນອື່ນໆໃນແມ່ນ້ຳເຊັ່ນດຽວກັນ. ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນຕ່າງໆເຫຼົ່ານີ້ ຊຶ່ງລວມມີການຫ່ອນ-ເຂີງຄຳໃນແມ່ນ້ຳ, ການເກັບກ່ຽວພືດຈາກແມ່ນ້ຳ, ການຮີບໂຮມເອົາດິນຊາຍໃນແມ່ນ້ຳ ແລະ ການຂາຍປາສ່ວນທີ່ເຫຼືອກິນໃນຄົວເຮືອນໃນທ້ອງຕະລາດ ທັງໝົດເຫຼົ່ານີ້ກໍ່ຈະໄດ້ສູນເສຍໄປ ແລະ ຈະບໍ່ໄດ້ຮັບຄ່າຊົດເຊີຍ ຕາມທີ່ກົດໝາຍຂອງລາວໄດ້ກຳນົດໄວ້. ທາງບໍລິສັດໄດ້ໃຫ້ສັນຍາວ່າຈະຕອບສະໜອງແຫຼ່ງລາຍໄດ້ແຫ່ງໃໝ່ແທນໃຫ້ແກ່ຊາວ ບ້ານ. ບັນຫາຕ່າງໆທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນໃນໄລຍະຕົ້ນໆໃນບ້ານຍົກຍ້າຍຈັດສັນຫ້ວຍຊວຍບອກໃຫ້ຮູ້ວ່າແຫຼ່ງລາຍໄດ້ໃໝ່ທີ່ນັກພັດທະນາໂຄງການສະໜອງໃຫ້ຊາວບ້ານນັ້ນແມ່ນບໍ່ມີທາງທີ່ຈະພຽງພໍແກ່ການດຳລົງຊີວິດຂອງເຂົາເຈົ້າ. ມີຫຼາຍບ້ານໄດ້ສົ່ງຜູ້ຕາງໜ້າຂອງຕົນໄປຢ້ຽມຢາມບ້ານຍົກຍ້າຍຈັດສັນຫ້ວຍຊວຍ ແລະ ຕ່າງກໍ່ມີຄວາມວິຕົກກັງວົນທີ່ໄດ້ເຫັນສະພາບບັນຫາຄ່າຄອງຊົບຂອງຊາວບ້ານທີ່ນັ້ນສູງຫຼາຍ ແລະ ບັນຫາເຫດການບໍ່ປະຕິບັດຄຳໝັ້ນສັນຍາຂອງບໍລິສັດທີ່ມີຕໍ່ຊາວບ້ານຫ້ວຍຊວຍ

²¹ ຄວາມວິຕົກກັງວົນຕໍ່ການນຳໃຊ້ເຕັກໂນໂລຊີທົດແທນເສັ້ນທາງເດີນທຳມະຊາດຂອງປາໃນແມ່ນ້ຳຂອງຕອນລຸ່ມແມ່ນໄດ້ບັນທຶກໄວ້ໃນເອກະສານ E. Baran 2010, *Mekong Fisheries and Mainstream Dams*, Fisheries section of the MRCs 2010 Strategic Environmental Assessment, http://www.worldfishcenter.org/resource_centre/WF_2736.pdf.

5. ຜົນກະທົບທັບຊ້ອນຈາກເຂື່ອນໄຟຟ້າພະລັງງານນໍ້າຂອງ 11 ແຫ່ງ

ເຂື່ອນໄຊຍະບູລີເປັນເຂື່ອນແຫ່ງທໍາອິດໃນຈໍານວນສິບເອັດແຫ່ງທີ່ໄດ້ສະເໜີກໍ່ສ້າງຂຶ້ນໃນສາຍແມ່ນໍ້າຂອງຕອນລຸ່ມ. ຖ້າຫາກວ່າເຂື່ອນທັງໝົດສິບເອັດແຫ່ງທີ່ກ່າວມານີ້ ຖືກສ້າງຂຶ້ນໃນສາຍແມ່ນໍ້າຂອງຕອນລຸ່ມສໍາເລັດເມື່ອໃດ, ເມື່ອນັ້ນກໍ່ຈະເກີດມີ ບັນຫາຄວາມບໍ່ໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານເປັນເງົາຕາມຕົວຢ່າງໄວວາ ທັງນີ້ກໍ່ຍ້ອນວ່າປະຊາຊົນຫຼາຍລ້ານຄົນໃນຂົງເຂດແຫ່ງນີ້ຈະສູນເສຍຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດທີ່ມີແຫຼ່ງມາຈາກແມ່ນໍ້າຂອງ ເຊັ່ນ ແຫຼ່ງການປະມົງ ແລະ ພື້ນທີ່ດິນກະສິກໍາອັນອຸດົມສົມບູນ ເປັນຕົ້ນ. ສາຍແມ່ນໍ້າຂອງຕອນລຸ່ມເປັນແຫຼ່ງສະໜອງອາຫານ ແລະ ແຫຼ່ງທໍາມາຫາກິນສໍາຄັນຂອງປະຊາກອນຫຼາຍກວ່າ 60 ລ້ານຄົນ ຊຶ່ງໃນນັ້ນ ມີພົນລະເມືອງຫຼາຍກວ່າ 29.6 ລ້ານຄົນແມ່ນອາໄສ ແລະ ດໍາລົງຊີວິດຢູ່ໃນເຂດອ້ອມແອ້ມສາຍແມ່ນໍ້າຂອງໃນວົງລັດສະໝີສິບຫ້າກິໂລ.²²

ຜົນກະທົບສໍາຄັນຈາກເຂື່ອນ

ຍຸດທະສາດການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມປີ 2010 ຂອງຄະນະກຳມາທິການແມ່ນໍ້າຂອງໄດ້ຍົກໃຫ້ເຫັນຊັດເຈນເຖິງບັນຫາຕ່າງໆ ທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນ ຖ້າຫາກວ່າເຂື່ອນນໍ້າຂອງທັງສິບເອັດແຫ່ງໄດ້ຮັບການກໍ່ສ້າງຂຶ້ນຕາມແຜນ.²³ ການສຶກສາດັ່ງກ່າວຍັງໄດ້ແຈ້ງເຕືອນເຖິງ ໄພອັນຕະລາຍທີ່ຈະນໍາມາຊຶ່ງຄວາມເສຍຫາຍຮ້າຍແຮງ ໂດຍບໍ່ມີວັນຈະສາມາດຟື້ນຄືນສູ່ສະພາບເດີມໄດ້." ຜົນກະທົບຈາກເຂື່ອນຈະເຮັດໃຫ້ສູນເສຍການປະມົງໃນສາຍແມ່ນໍ້າຂອງທີ່ມີມູນຄ່າໂດຍປະມານ 476 ລ້ານດອນລາສະຫະລັດ ຕໍ່ປີ. ໃນນີ້ແມ່ນຍັງບໍ່ທັນໄດ້ລວມເຖິງການສູນເສຍການປະມົງທີ່ອາດຈະເກີດໃນເຂດຊາຍຝັ່ງທະເລ ແລະ ເຂດສາມຫຼ່ຽມແມ່ນໍ້າຂອງໃນປະເທດຫວຽດນາມທີ່ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ດໍາເນີນການສໍາຫຼວດເທື່ອ. ເຂື່ອນຈະເຮັດໃຫ້ລະດັບນໍ້າສູງຂຶ້ນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເກີດໄພນໍ້າຖ້ວມພື້ນທີ່ແຄມນໍ້າຂອງເຖິງ 54%. ພົນລະເມືອງຫຼາຍກວ່າ 106,000 ຄົນຈະສູນເສຍບ້ານເຮືອນ ແລະ ຈະໄດ້ຖືກຍົກຍ້າຍໜີຈາກບ້ານເກີດເມືອງນອນ ແລະ ທີ່ທໍາມາຫາກິນເດີມຂອງຕົນໄປຕັ້ງຖິ່ນຖານ ແລະ ສ້າງຊີວິດຢູ່ແຫ່ງໃໝ່. ນອກຈາກນັ້ນປະຊາຊົນຜູ້ທີ່ມີບ້ານເຮືອນບໍ່ຖືກນໍ້າຖ້ວມ ກໍ່ຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບເຊັ່ນດຽວກັນ. ປະຊາຊົນຈໍານວນ 2.1 ລ້ານຄົນທີ່ອາໄສດໍາລົງຊີວິດຢູ່ໃກ້ກັບແມ່ນໍ້າຂອງໃນຂອບເຂດຫ້າກິໂລແມັດຈະມີຄວາມສ່ຽງໄພສູງທີ່ສຸດຈາກຜົນກະທົບຂອງເຂື່ອນ. ເນື້ອທີ່ດິນກະສິກໍາທີ່ເຄີຍໃຫ້ຜົນຜະລິດສູງໃນມູນຄ່າປະມານ 25.1 ລ້ານດອນລາສະຫະລັດຕໍ່ປີກໍ່ຈະຖືກນໍ້າຖ້ວມ ແລະ ຈະເຮັດໃຫ້ເກີດຜົນເສຍຫາຍຢ່າງຫຼວງຫຼາຍຕໍ່ລະດັບການດໍາລົງຊີວິດຂອງຊຸມຊົນ. ນອກຈາກນັ້ນ, ເຂື່ອນຍັງຈະເຮັດໃຫ້ເກີດການກົດກັນການໄຫຼຂອງຕະກອນ ຫຼື ເມັດຝຸ່ນໃນນໍ້າ ແລະ ທາດອາຫານບໍາລຸງພືດພັນ ແລະ ສັດ ລົງໄປສູ່ເຂດລຸ່ມເຂື່ອນ ແລະ ຈະຢັ່ງຜົນໃຫ້ເກີດຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ທີ່ດິນທໍາການຜະລິດ ແລະ ຜະລິດຜົນກະສິກໍາຫຼາຍຂຶ້ນ.

ທາງເລືອກທີ່ມີປະສິດທິຜົນຄົງບໍ່ມີອີກແລ້ວ

ການປະເມີນຜົນກະທົບດ້ານສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມໄດ້ສະຫຼຸບເອົາໄວ້ວ່າ ມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບ—ເຊັ່ນ ອ່າງເກັບນໍ້າເພື່ອການປະມົງ, ເສັ້ນທາງເດີນຂອງປາ ແລະ ການລ້ຽງສັດນໍ້າ ທີ່ນອນຢູ່ໃນແຜນຂອງໂຄງການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນນັ້ນເປັນພຽງແຕ່ມາດຕະການໜຶ່ງທີ່ອາດສາມາດຊ່ວຍແກ້ໄຂບັນຫາຄວາມສູນເສຍໄດ້ພຽງສ່ວນໃດສ່ວນໜຶ່ງເທົ່ານັ້ນ.²⁴ ຄອບຄົວທຸກຍາກຈະປະສົບບັນຫາດ້ານການຍົກຍ້າຍຈັດສັນທີ່ຢູ່ໃໝ່, ການສູນເສຍພື້ນທີ່ທໍາມາຫາກິນ ລວມທັງບັນຫາຜົນກະທົບດ້ານອື່ນໆ ໂດຍທັນທີທັນໃດທີ່ມີການເລີ່ມຕົ້ນການກໍ່ສ້າງ.

²² ແຜນຍຸດທະສາດປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມຂອງຄະນະກຳມາທິການແມ່ນໍ້າຂອງ, ໜ້າທີ 18.

²³ ແຜນຍຸດທະສາດປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມຂອງຄະນະກຳມາທິການແມ່ນໍ້າຂອງ, ໜ້າທີ 13-18.

²⁴ ສາມາດເບິ່ງຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມໄດ້ຕື່ມໃນເອກະສານທົບທວນດ້ານວິຊາການຂອງຄະນະກຳມາທິການແມ່ນໍ້າຂອງສະບັບເດືອນມີນາ 2011 ກ່ຽວກັບບົດສະເໜີໂຄງການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນພະລັງງານໄຟຟ້າຂອງໄຊຍະບູລີ, ທີ່ມີບົດສະຫຼຸບຄ້າຍຄືກັນກ່ຽວກັບໂຄງການເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ.

ການສູນເສຍດ້ານການປະມົງເປັນບັນຫາສໍາຄັນທີ່ຈະພາໃຫ້ເກີດ ບັນຫາຂາດແຄນອາຫານທີ່ໃຫ້ທາດບໍາລຸງສຸຂະພາບແກ່ປວງຊົນ, ໂດຍສະເພາະໃນປະເທດກໍາປູເຈຍ ແລະ ປະເທດລາວ ທີ່ມີແຫຼ່ງ ສະໜອງທາດອາຫານແຫ່ງຊາດຈາກສາຍແມ່ນໍ້າຂອງສູງເຖິງ 80% ຈະໄດ້ຮັບຄວາມສ່ຽງຫຼາຍ.²⁵ ຈາກນັ້ນກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ຄວາມທຸກຍາກໃນເຂດຊົນນະບົດກະຈາຍເຂົ້າໄປສູ່ເຂດຕົວເມືອງຫຼາຍຂຶ້ນ.

ການສຶກສາໃນເດືອນສິງຫາ 2012 ໂດຍອົງການ WWF ແລະ ມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດອິດສະຕຣາລີ ໄດ້ສໍາຫຼວດຜົນ ກະທົບຕໍ່ການ

ປະມົງຈາກເຂື່ອນແຫ່ງຕ່າງໆທີ່ສະເໜີກໍ່ສ້າງຂຶ້ນໃນສາຍແມ່ນໍ້າຂອງ ແລະ ໄດ້ມີຜົນສະຫຼຸບເອົາໄວ້ວ່າ ເຂື່ອນທີ່ສະເໜີກໍ່ສ້າງຂຶ້ນໃນອ່າງແມ່ນໍ້າຂອງຕອນລຸ່ມຈະເຮັດໃຫ້ຜົນການຈັບປາຫຼຸດໜ້ອຍລົງຈໍານວນຫຼວງຫຼາຍ ແລະ ເກີດມີຄວາມຕ້ອງສູງດ້ານຊັບພະຍາກອນທີ່ຈໍາເປັນເພື່ອນໍາມາທົດແທນທາດບໍາລຸງຮ່າງກາຍ ແລະ ພະລັງງານອາຫານໃຫ້ຄວາມຮ້ອນທີ່ໄດ້ສູນເສຍໄປ.”²⁶ ການສຶກສາຍັງໄດ້ໃຫ້ຮູ້ອີກວ່າ ການທີ່ຈະຊອກຫາພື້ນທີ່ດິນ ແລະ ແຫຼ່ງ ນໍ້າເພີ່ມເຕີມ ເພື່ອລ້ຽງສັດມາເປັນອາຫານທົດແທນປາທີ່ໄດ້ສູນເສຍໄປນັ້ນແມ່ນເປັນການຍາກ: “ການຍົກລະດັບຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານໃຫ້ແກ່ 12 ລ້ານຄົວເຮືອນຈາກທີ່ເຄີຍໄດ້ອາໄສທາດອາຫານ ບໍາລຸງຈາກສັດ ແລະ ພືດນໍ້າໃນເມື່ອກ່ອນໃຫ້ຫັນມາດໍາລົງຊີວິດໂດຍອາໄສເສດຖະກິດທີ່ອາໄສດິນ ແລະ ພໍາຝົນເປັນພື້ນຖານນັ້ນເປັນບັນຫາທ້າທາຍສໍາຄັນ.”²⁷ ດັ່ງທີ່ຜູ້ຂຽນບົດສໍາຫຼວດນີ້ໄດ້ອະທິບາຍວ່າ: “ຜູ້ການິດນະໂຍບາຍໃນພາກພື້ນແຫ່ງນີ້ ຄວນຖາມຕົນເອງແດ່ວ່າຕົນເອງຈະຊອກຫາຜົນທີ່ດິນ ແລະ ແຫຼ່ງນໍ້າເພີ່ມໄດ້ຈາກໃສແດ່. ແມ່ນໍ້າຂອງແມ່ນແຫຼ່ງນໍ້າສໍາຄັນທີ່ເຮັດໜ້າທີ່ເຊື່ອມໂຍງລະຫວ່າງນໍ້າ, ອາຫານ ແລະ ພະລັງງານ. ຖ້າຫາກລັດຖະບານເນັ້ນຄວາມສໍາຄັນໃສ່ພະລັງງານແຕ່ຢ່າງດຽວ ກໍ່ຈະໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບແກ່ນໍ້າ ແລະ ອາຫານຕາມມາ ແລະ ນໍາມາຊຶ່ງຄວາມສູນເສຍແຫຼ່ງການດໍາລົງຊີວິດຂອງປະຊາຊົນ.”²⁸

ປະເທດລາວຈະໄດ້ຮັບຜົນກະທົບເຊັ່ນດຽວກັນ

ລັດຖະບານລາວວາງແຜນກໍ່ສ້າງເຂື່ອນຈໍານວນ 9 ແຫ່ງໃນສາຍແມ່ນໍ້າຂອງ. ການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນດັ່ງກ່າວນີ້ບໍ່ພຽງແຕ່ຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ການດໍາລົງຊີວິດຂອງປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນປະເທດອື່ນໆ ແຕ່ຍັງສົ່ງຜົນກະທົບແກ່ພົນລະເມືອງລາວເຊັ່ນດຽວກັນ. ພົນລະເມືອງລາວປະມານ 3.4 ລ້ານຄົນຊຶ່ງກວມເອົາຈໍານວນຫຼາຍກວ່າເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງພົນລະເມືອງທັງໝົດໃນທົ່ວປະເທດ ແມ່ນອາໄສຢູ່ພາຍໃນລັດສະໝີສິບຫ້າກິໂລແມັດຂອງແມ່ນໍ້າຂອງ.²⁹ ໃນເຂດລັດສະໝີດັ່ງກ່າວນີ້ ກໍ່ແມ່ນລວມມີເຂດຕົວເມືອງນໍາອີກດ້ວຍ ເຊັ່ນວ່າ ເຂດນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນເປັນຕົ້ນ. ແຕ່ໃນນັ້ນກໍ່ຍັງກວມເອົາເຂດບ້ານຊົນນະບົດຈໍານວນຫຼາຍແຫ່ງເຊັ່ນດຽວກັນ. ຕາມທີ່ຄະນະກຳມາທິການແມ່ນໍ້າຂອງໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນບົດທົບທວນໂຄງການໄຊຍະບູລີສະບັບ ເດືອນມີນາ 2011 ວ່າ, “ຂີດຄວາມສາມາດຂອງລັດຖະບານໃນການນໍາເອົາການພັດທະນາໄປສູ່ປະຊາຊົນຜູ້ທຸກຍາກຍັງຖືກຈຳກັດຈາກຂີດຈຳກັດທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນ ແລະ ຍັງຂາດຕາຂ່າຍຄວາມປອດໄພທີ່ແທ້ຈິງ. ໃນສະພາບເງື່ອນໄຂຄືແນວນີ້, ຄວາມສາມາດກຸ້ມຕົນເອງຂອງຊົນນະບົດຖືເປັນບັນຫາສໍາຄັນຂອງຄວາມສາມາດໃນການກ້າວໄປສູ່ການປ່ຽນແປງ. ຄົວເຮືອນທີ່ອາໄສຢູ່ຕາມ

²⁵ Baran 2010, p. 20, http://www.worldfishcenter.org/resource_centre/WF_2736.pdf.
²⁶ Orr et al. 2012, ເຂື່ອນໃນແມ່ນໍ້າຂອງ: ການສູນເສຍປາທີ່ເປັນທາດບໍາລຸງຮ່າງກາຍ ແລະ ຜົນກະທົບຕໍ່ຊັບພະຍາກອນທີ່ດິນ ແລະ ນໍ້າ, ການປ່ຽນແປງສະພາບແວດລ້ອມຂອງໂລກ, <http://cambodia.panda.org/?206032/Mekong-dams-could-rob-millions-of-theirprimary-protein-source>.
²⁷ Orr et al.
²⁸ Orr et al.
²⁹ ເອກະສານທົບທວນດ້ານວິຊາການຂອງຄະນະກຳມາທິການແມ່ນໍ້າຂອງສະບັບເດືອນມີນາ 2011 ກ່ຽວກັບບົດສະເໜີໂຄງການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນພະລັງງານໄຟຟ້າ ນໍ້າຂອງໄຊຍະບູລີ, ໜ້າ 87.

ສາຍແມ່ນ້ຳຂອງມີຄວາມສາມາດຫຼາຍດ້ານໃນການປະສົມປະສານເອົາການຜະລິດພືດ ແລະ ການລ້ຽງສັດ ໂດຍບວກກັບການ ຫາປາ ແລະ ການເກັບກູ້ເອົາສັດນ້ຳແລະ ຜະລິດພັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງເພື່ອຮັບໃຊ້ການດຳລົງຊີວິດຂອງຕົນ.³⁰

ຖ້າຫາກວ່າເຂື່ອນທັງໝົດ 9 ແຫ່ງໄດ້ຮັບການກໍ່ສ້າງຂຶ້ນສຳເລັດເມື່ອໃດ ກໍ່ຈະກາຍເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ຮ້າຍແຮງຕໍ່ການດຳລົງຊີວິດ ຂອງປະຊາຊົນລາວທັງໝົດຫຼາຍກວ່າ 1.8 ລ້ານຄົນ (ໜຶ່ງລ້ານແປດແສນຄົນ).³¹ ນອກຈາກລັດຖະບານລາວຈະວາງແຜນກໍ່ ສ້າງເຂື່ອນເກົ້າແຫ່ງເຫຼົ່ານີ້ໃນສາຍແມ່ນ້ຳຂອງແລ້ວ ກໍ່ຍັງໄດ້ວາງແຜນກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໃນສາຂາແມ່ນ້ຳຂອງອີກດ້ວຍ.³² ລັດຖະ ບານລາວຍັງບໍ່ໄດ້ດຳເນີນການປະເມີນຜົນກະທົບທັບຊ້ອນທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນຈາກໂຄງການເຂື່ອນເຫຼົ່ານີ້ແຕ່ຢ່າງໃດ. ເຖິງວ່າລັດຖະ ບານລາວ ຈະໄດ້ກຳນົດເອົາຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານມາເປັນບູລິມະສິດການພັດທະນາແຫ່ງຊາດກໍ່ຕາມ, ແຕ່ການ ຕັດສິນໃຈຂອງລັດຖະບານລາວ ກ່ຽວກັບການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໃນສາຍແມ່ນ້ຳຂອງຫວ່າງມຸ່ງຜ່ານມາແລ້ວນີ້ ເປັນສິ່ງທີ່ຂັດກັບເປົ້າ ໝາຍການພັດທະນາແຫ່ງຊາດຂອງລາວເອງ.

6. ບາດກ້າວໃນຂັ້ນຕໍ່ໄປ

ຂະບວນການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໃນໄລຍະຕົ້ນໆເທົ່ານັ້ນກໍ່ໄດ້ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນບັນຫາຜົນກະທົບຕໍ່ຊີວິດ ແລະ ຊັບສິນຂອງປະຊາຊົນ ແລ້ວ. ເປັນທີ່ຊາບກັນດີວ່າ ບັນຫາການລະເມີດສິດທິມະນຸດດຽວນີ້ແມ່ນໄດ້ເກີດຂຶ້ນແລ້ວໃນເຂດການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນພະລັງ ງານໄຟຟ້ານ້ຳຂອງໄຊຍະບູລີ ຊຶ່ງບັນຫານີ້ມັນຮຽກຮ້ອງໃຫ້ຫຼາຍຝ່າຍທີ່ກ່ຽວຂ້ອງຕ້ອງໄດ້ຮ່ວມມືກັນດຳເນີນການແກ້ໄຂໂດຍ ດ່ວນ. ປະຊາຊົນໃນເຂດບ້ານຫ້ວຍຊວຍ ຊຶ່ງແມ່ນບ້ານຍົກຍ້າຍຈັດສັນອອກຈາກເຂດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນ ໄດ້ຖືກຍົກຍ້າຍໃຫ້ໄປຢູ່ ໃນສະພາບພື້ນທີ່ມີຄວາມສ່ຽງໄພຕໍ່ການທຳມາຫາກິນໃນອະນາຄົດຂອງເຂົາເຈົ້າ. ແມ່ນແຕ່ເວລາຍັງບໍ່ທັນໄດ້ເລີ່ມການກໍ່ສ້າງ ເຂື່ອນກໍ່ຕາມ, ແຕ່ພື້ນທີ່ດິນຂອງເຂົາເຈົ້າກໍ່ໄດ້ຖືກທຳລາຍໄປໝົດກ້ຽງແລ້ວ ແລະ ເປັນການຍາກທີ່ເຂົາເຈົ້າຈະສາມາດມີຊີວິດ ຄືກັບຄາວແຕ່ກ່ອນໃນຕອນອາໄສຢູ່ໃນບ້ານເກົ່າ. ຊາວບ້ານຍົກຍ້າຍໃນເວລານີ້ຕ້ອງການຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອຈາກລັດຖະບານລາວ ແລະ ຄູ່ຮ່ວມທຸນສ່ວນໃນໂຄງການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນຢ່າງຮີບດ່ວນເພື່ອຮັບປະກັນດ້ານສະບຽງອາຫານໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນຜູ້ອາໄສຢູ່ໃນ

³⁰ ເອກະສານທົບທວນດ້ານວິຊາການຂອງຄະນະກຳ ມາທິການແມ່ນ້ຳຂອງສະບັບເດືອນມີນາ 2011 ກ່ຽວກັບບົດສະເໜີໂຄງການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນພະລັງງານໄຟຟ້າ ນ້ຳຂອງໄຊຍະບູລີ, ໜ້າ 86.

³¹ ການຄຳນວນການດຳລົງຊີວິດ ແມ່ນໄດ້ອີງໃສ່ຈຳນວນປະຊາກອນທັງໝົດໃນລາວທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບໂດຍກົງ ແລະ ໂດຍທາງອ້ອມ ແລະ ໄດ້ລະບຸໃນແຜນຍຸດທະສາດການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມຂອງຄະນະກຳມາທິການແມ່ນ້ຳຂອງ, ໜ້າ 109. ການປະເມີນຄວາມສູນເສຍປາ ແມ່ນ ໄດ້ສັງລວມໃຫ້ເຫັນໃນໜ້າ 101 ຂອງເອກະສານປະເມີນສັງຄົມ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (SEA).

³² ກະລຸນາເຂົ້າເບິ່ງ: <http://www.internationalrivers.org/campaigns/laos>.

ບ້ານຫ້ວຍຊວຍ. ຂະບວນການຍົກຍ້າຍຈັດສັນບ້ານກໍ່ໃຫ້ເກີດຄວາມສ່ຽງແກ່ຊຸມຊົນເຫຼົ່ານີ້ເປັນຢ່າງຍິ່ງ ແລະ ບໍ່ຄວນຈະດຳເນີນການການຍົກຍ້າຍບ້ານ ກ່ອນການຕັດສິນໃຈຂອງລັດຖະບານຄູ່ພາຄີໃນຄະນະກຳມາທິການແມ່ນ້ຳຂອງວ່າຈະກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຊຍະບູລີຫຼືບໍ່. ບັນຫາຕ່າງໆທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບບ້ານຫ້ວຍຊວຍ ມີແນວໂນ້ມຈະເກີດຂຶ້ນຊ້ຳຊ້ອນອີກກັບ 5 ບ້ານທີ່ກຳລັງລໍຖ້າການຍົກຍ້າຍຈັດສັນໃນປີທີ່ຈະມາເຖິງນີ້. ບ້ານຫ້ວຍຮິບ ແລະ ບ້ານປາກມອນ ໃນຖານະທີ່ເປັນບ້ານຮັບເອົາຊາວບ້ານຍົກຍ້າຍຈາກບ້ານອື່ນມາອາໄສຢູ່ຮ່ວມນຳໃນບ້ານຂອງຕົນ ກໍ່ຈະປະສົບກັບບັນຫາດ້ານສະບຽງອາຫານເຊັ່ນດຽວກັນ. ຄວາມຂາດແຄນທີ່ດິນ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນໆເປັນບັນຫາຄວາມສ່ຽງທີ່ຍັງບໍ່ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ເໝາະສົມ.

ໃນປະຈຸບັນນີ້, ທາງບໍລິສັດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນ ຈ. ການຈາງ (Ch. Karnchang) ຍັງນຶ່ງເສີຍ ແລະ ບໍ່ມີທ່າທີ່ຈະໃຫ້ຄຳຕອບແກ່ຊາວບ້ານກ່ຽວກັບຜົນກະທົບຈາກເຂື່ອນທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນກັບເຂົາເຈົ້າຄືແນວໃດ ແລະ ຈະໃຫ້ການຊົດເຊີຍຫຍັງແດ່ແກ່ຜູ້ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ. ເຖິງວ່າໃນເວລານີ້ ຊາວບ້ານຜູ້ທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນປະສົບກັບບັນຫາຫຼາຍຢ່າງກໍ່ຕາມ, ແຕ່ເຂົາເຈົ້າກໍ່ບໍ່ສາມາດທີ່ຈະຍົກເອົາບັນຫາຂອງຕົນຂຶ້ນມາຮ້ອງທຸກໄດ້ ເພາະກົວວ່າຈະບໍ່ມີຄວາມປອດໄພແກ່ຕົນເອງ. ໂຄງການກໍ່ຄຸ້ມຝາລັດຖະບານລາວ ຍັງບໍ່ໄດ້ຈັດຕັ້ງລະບົບກົນໄກໃດໆຂຶ້ນມາເພື່ອເປັນເວທີໃຫ້ປະຊາຊົນໄດ້ສະແດງຄວາມຄິດເຫັນ ແລະ ສະເໜີຂໍ້ຂ້ອງໃຈຂອງຕົນກ່ຽວກັບບັນຫາ ແລະ ຜົນກະທົບຕ່າງໆທີ່ຊາວບ້ານຈະປະສົບຈາກໂຄງການຕາມທີ່ກົດໝາຍຂອງລາວໄດ້ກຳນົດເອົາໄວ້. ຄວາມເປັນຈິງແລ້ວໃນປະຈຸບັນນີ້, ທາງບໍລິສັດກໍ່ສ້າງເຂື່ອນບໍ່ໃຫ້ໂອກາດ ແລະ ເງື່ອນໄຂໃດໆແກ່ຊາວບ້ານເພື່ອຊັກຖາມຂໍ້ຂ້ອງໃຈຂອງຕົນກ່ຽວກັບບັນຫາຜົນກະທົບທີ່ເກີດຂຶ້ນກັບເຂົາເຈົ້າເລີຍ. ປັດໃຈສຳຄັນທີ່ຊາວບ້ານຕ້ອງການໃນເວລານີ້ກໍ່ຄືການຄ້າປະກັນໃຫ້ມີຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານແກ່ເຂົາເຈົ້າ.

ເຂື່ອນນ້ຳຂອງໄຊຍະບູລີ ເປັນພຽງແຕ່ເຂື່ອນແຫ່ງທຳອິດໃນຈຳນວນເຂື່ອນທັງໝົດ 11 ແຫ່ງ ທີ່ທາງລັດຖະບານລາວສະເໜີກໍ່ສ້າງຂຶ້ນໃນສາຍແມ່ນ້ຳຂອງຕອນລຸ່ມ. ລັດຖະບານລາວໄດ້ວາງແຜນກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໃນສາຍແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ສາຂາຂອງແມ່ນ້ຳຂອງໃນທົ່ວປະເທດລວມທັງໝົດ 77 ແຫ່ງ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ມາຮອດເວລານີ້ ບັນຫາຄວາມສ່ຽງຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນຈາກເຂື່ອນທັງໝົດເຫຼົ່ານີ້ ຍັງບໍ່ໄດ້ດຳເນີນການສຶກສາສຳຫຼວດແຕ່ຢ່າງໃດ. ແຜນຍຸດທະສາດການປະເມີນສິ່ງແວດລ້ອມປີ 2010 ໄດ້ສະເໜີໃຫ້ດຳເນີນການສຶກສາສຳຫຼວດຫຼາຍດ້ານເພີ່ມເຕີມໃນປີຕໍ່ໜ້າ. ລັດຖະບານປະເທດຄູ່ພາຄີໃນຄະນະກຳມາທິການແມ່ນ້ຳຂອງກຳລັງອອກແບບການສຶກສາສຳຫຼວດໃນລະດັບກວ້າງກວ່າເກົ່າເພື່ອຈະໄດ້ເຂົ້າໃຈລະອຽດເຖິງຜົນກະທົບຕ່າງໆທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນຈາກເຂື່ອນ. ໃນເວລານີ້, ລັດຖະບານກຳປູເຈຍ ແລະ ຫວຽດນາມກຳລັງສະເໜີໃຫ້ດຳເນີນການສຶກສາເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບຜົນກະທົບຂວ້າມຊາຍແດນທີ່ອາດຈະເກີດຂຶ້ນຈາກເຂື່ອນນ້ຳຂອງໄຊຍະບູລີ. ກ່ອນທີ່ຈະສືບຕໍ່ການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນໄຊຍະບູລີ, ສິ່ງຈຳເປັນກໍ່ຄືຕ້ອງດຳເນີນການສຶກສາສຳຫຼວດເຖິງຜົນກະທົບດັ່ງກ່າວກ່ອນ ທັງນີ້ກໍ່ຍ້ອນວ່າ ແມ່ນແຕ່ຢູ່ໃນໄລຍະຕົ້ນຂອງການກໍ່ສ້າງເຂື່ອນເທົ່ານັ້ນກໍ່ຈະມີບັນຫາຜົນກະທົບຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານເກີດຂຶ້ນໃນຂອບເຂດທົ່ວພາກພື້ນ. ມີແຕ່ການຮ່ວມມືກັນລະຫວ່າງລັດຖະບານຂອງສີ່ປະເທດ ຄື: ກຳປູເຈຍ, ລາວ, ໄທ ແລະ ຫວຽດນາມເທົ່ານັ້ນ ຈຶ່ງຈະສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານທີ່ປະຊາຊົນໃນເຂດພາກພື້ນແຫ່ງ ນີ້ກຳລັງປະສົບຢູ່.